

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
/ Tekoči račun pri Komunali banki
Kranj šte. 61-KB-1-2-135 / Izhaja v
ponedeljek in petek / Naročnina: letna
600, polletna 300, mesečna 50 dinarjev.

Odnosi

Dobrih pet let je že minilo, odkar smo v naši državi vpeljali delavske samoupravljane v podjetjih in gospodarskih organizacijah.

Doslej prehojena pot organov delavskega samoupravljanja je povsem jasno dokazala, da smo drav ravnali, ko smo prepustili neposrednim proizvajalcem, da sami skrbijo za razvoj podjetja in ga tudi upravljajo, seveda v skladu s splošnim družbenim razvojem celote in njenimi materialnimi možnostmi.

Ne bi govoril o tem, da so se mnogi ob uvajanju delavskega samoupravljanja v našem gospodarstvu muzali in z veliko zadržanostjo prerokovali neuspehe oziroma polom delavskega samoupravljanja v praksi. Toda — dejstva so tu in ona so najboljši dokaz, da so se ti ljudje še enkrat krepko zmotili.

Jasno je, da je vse od prvih volitev delavskih svetov in upravnih odborov, do danes prišlo pri njihovem delu tudi do napak in nepravilnih gledanj, ki pri nekaterih vsa izvirajo še iz nerazčiščenega pojmovanja samih nalog organov delavskega samoupravljanja.

O eni takih napak je govoril na zadnjem obnem zboru Obrtne zbornice tudi tovariš Kavčič, upravnik Pekarne na Jesenicah. Navedel je napačno pojmovanje odnosov med organi delavskega samoupravljanja in upravo podjetja, ki morajo obstajati v nekem podjetju, o raznih vmešavanjih ter organov v upravne poste itd. Nepravilni odnosi, po njegovem izjavljanju, dostikrat bromijo razvoj podjetja in ga slejkoprej zavedejo na stranpol.

Točno. Odnosi med organi delavskega samoupravljanja in upravo podjetja morajo biti, v najmanjši meri, vsaj skladni. Imeti morajo pečat kolektivne skrbi za procvit podjetja.

Zdi se mi, da je naše delavske samoupravljane že prebolelo začetne hibe in da do negativnih pojavov in nesoglasij, ki se že pripetijo tu in tam, ne pride več, seveda če niso pogojeni z nezdravimi ambicijami posameznikov. Če pa nezdravo sodelovanje obstoja, pa je treba morda korenine teh pojavov iskati globlje.

Ali niso morda taki odnosi v marsičem povzročeni s slabim delom uprave podjetja, ali organov delavskega samoupravljanja? Praksa kaže, da je v tistih podjetjih, kjer se vodstvo podjetja odločno zavzema za pravilno izvajanje smernice naše gospodarske politike, tudi njegov ugled zaviden. In obratno. Tam, kjer se delavski svet in upravni odbor z razumevanjem pečata s problematiko podjetja in ne gledata le ozke koristi posameznika, je prav tako njihov ugled, zlasti pa vpliv zelo močan. Taki organi delavskega samoupravljanja imajo seveda v podjetju neko besedo in se njih predlogi tudi upoštevajo.

Tesne odnose med upravami podjetij in organi delavskega samoupravljanja, je treba ostvarjati le ob vsakdanji medsebojni podpori. Ob urejenih in konstruktivnih odnosih bo tudi čedalje manj očitkov, bodisi na rovaš enega ali drugega.

I. AUŠEC

Praznovanje 1. maja po Gorenjskem

V KRANJU

Na predvečer 1. maja se je več kot 4.000 Kranjčanov zbralo na Titovem trgu. Godba na pihala je zaigrala nekaj borbenih pesmi, predsednik Občinskega odbora SZDL Martin Košir pa

NA JESENICAH

Jeseničani so že pred delavskim praznikom organizirali razne športne prireditve. Od 25. do 27. aprila je bil turnir kegljačev, v kinematografih pa so predvajali dokumentarni film

Politično zborovanje je vodil sekretar občinskega komiteja ZKS tovariš Ivo Ščavničar. Sledilo je bogat kulturni program s pevskimi, recitacijskimi in folklornimi točkami. Sledilo je ljudsko rajanje, a žal Delavski dom ni mogel vseh sprejeti.

1. maja zjutraj je godba Svobode Jesenice priredila promenačni koncert in budnico. Že v dopoldanskih urah so Jeseničani odhajali na izlete, v Javorniški rovt, na Možakljo, na Črni vrh in drugam.

Proslave praznika dela so bile tudi v Podkorenu, na Koroški Beli, Blejski Dobravi in v Zirovnici.

V PODBREZJAH

Krajevni odbor SZDL je v proslavo 1. maja in 15-letnice Osvobodilne fronte organiziral za dan pred praznikom večjo akademijo. Pri izvajanju desetih točk pestrega programa je so-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Oo največjem delavskem prazniku so bila vsa mesta in vasi v prazničnem razpoloženju

je zbrani množici govoril o pomenu prvomajskega praznovanja, o revolucionarnem in zmagoitem boju naših delavcev za pravice, ki so jih v polni meri deležni šele v socialistični Jugoslaviji. Nato so na trgu zavrteli jugoslovanski film »Peseem s Kumbare« in šele pozno v noč so se zbrani mladinci, mladinke, delavci in delavke v veselem razpoloženju razšli.

»Pot prijateljstva«, ki prikazuje obisk predsednika Tita v Egiptu in Etiopiji. 27. aprila je bil na Športnem igrišču spomladanski kros. Strelska družina »Matije Verdnička - Tomaža« je organizirala 29. aprila strelsko tekmo vanje v Bohinju. Na predvečer praznika je bila osrednja proslava s političnim zborovanjem na Jesenicah. Pred tem je godba na pihala priredila koncert.

Posvetovanje vodstev LM na vasi

Aktivni se preveč vežejo na društveno dejavnost

Pred kratkim je bilo v Kranju posvetovanje osnovnih organizacij LM na vasi. V uvodu je sekretar OK LMS Marjan Rožič objavil temeljne značilnosti naše politike na vasi. Govoril je, da se je v pripravah na občne zbere KZ pokazalo, da ponekod jemljejo gospodarske načrte zelo neresno. Vse slabosti, ki so se v dosedanjem delu na vasi večkrat pojavljale, imajo vzrok v tem, da so politične organizacije premalo skrbele za razvoj zadrug. Zato so bili primeri, da se je preko zadrug bogatil kmet posameznik, ne pa celota. Take razmere so včasih privedle tako daleč, da kmetje zlasti v bližini industrijskih centrov niso več čutili potrebe vezati se na zadrugo. Nove naloge, ki stojijo pred zadrugami, bodo prav gotovo vključile širši krog kmetov v izpolnjevanje gospodarskega načrta zadrug. Osnovna naloga na vasi je zdaj

povečanje proizvodnje in krepitve socialistič. odnosov. Pri tem lahko organizacija LM mnogo napravi. Kmečka mladina se trenutno združuje v sekcijah mladih zadrugnikov, ki si uspešno utirajo pot in zajemajo v krajih, kjer so ustanovljene, širok krog kmečke mladine. Večina zadrug ima razumevanje zanje, so pa tudi primeri, ko temu nasprotujejo. V Predosljah so nekateri kmetje širili med kmečko mladino parolo, naj se ne vključijo v sekcijo, in jo preprečujevali tako: »Nam niso mogli vzeti zemlje, sedaj hočejo jo mladino dobiti zase, da ji bodo lahko odvzeli posestva.« Posledica tega je bila, da sekcije v Predosljah še ni, čeprav so mladino že štirikrat poklicali skupaj.

Tudi na Trati v Škofji Loki so nekateri proti ustanovitvi sekcije, čeprav je mladina v Godišču že dala iniciativno zanj in predlagala delovni program. Sekcija mladih zadrugnikov je

(Nadaljevanje na 2. strani)

Četrta gospodarska razstava na Bledu

V ponedeljek je bila na Bledu odprta sezonska gospodarska razstava, ki je letos že 4. po vrsti.

V tem turističnem središču imajo podjetja, ki razstavljajo svoje izdelke, velike možnosti za uveljavljanje svojih proizvodov, saj pride na Bled vsako leto mnogo inozemskih turistov, med katerimi so tudi nekateri gospodarstveniki.

Seja zbora proizvajalcev

Pretekli petek je bilo v Kranju 11. zasedanje zbora proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora.

Najpomembnejša točka dnevnega reda je bila razprava o predlogu letošnjega družbenega plana, katerega glavne značilnosti je obrazložil podpredsednik OLO Dušan Horjak.

Sprejetje letošnjega družbenega načrta se predvideva za začetek prihodnjega meseca. Iz Urada tajnika OLO smo izvedeli, da bo skupna seja obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora v sredo, 9. maja.

ACIK

OBRAZI IN POJAVI

„Zakaj niste prej mislili!?“

Zgodilo se je na Stanovanjskem uradu nekoga mesta na Gorenjskem. (Kraj ni važen, ker je takih pojavov bržkone več v vseh krajih). Problem je dokaj vsakdanji: stanovanje.

Potrkal je in vstopil. S polno mero upanja, kajti upanja ne gre izgubljati.

Ne dolgo tega se je poročil. Z ženo sta pričakovala otroka. Stanovanjske razmere, ki že dotlej niso bile rožnate, se bodo kajpada ob sicer veselem dogodku znatno poslabšale. Ze sedaj jih je v stanovanju devet.

»Kako bo?« ga je vpraševala žena.

Zato je prišel na Stanovanjski urad. Brez zahtevnih želja.

»Moje stanovanjske razmere so že sedaj občutno slabe,« je dejal odgovornemu uslužbencu. In še poslabšale se bodo, ker bom dobil otroka...»

Ni dokončal misli, ker ga je prekinil uslužbenec glas: »Ja, zakaj pa niste na to prej mislili!?“

Obrnil se je in odšel brez odgovora. Preveč je bil presenečen, užaljen, žalosten...

Takih pojavov je prav gotovo več. So obsojanja vredni, so pa morda tudi, vsaj do neke mere, razumljivi.

O stanovanjski stiski ne bi govoril, ker je problem znan. O nestrpnosti tistih, ki so brez stanovanja in pričakujejo iz dneva v dan ugodno rešitev z dodelitvijo svetlega stanovanja, bi se steer dalo precej povedati.

O njih prav tako ne bi govoril. O živčnosti posameznih uslužbencev na Stanovanjskih uradih, zaradi vsakdanjih odgovorov: »Nimamo stanovanja. — Počakajte! — Bomo videli!« in nebrzdane neučakanosti prosilcev, prav tako ne bi govoril. Kajti...

Razumem ene in druge. Morda bolj tiste, ki so brez stanovanj.

In prav zaradi razumevanja težav vsakega posameznika bi bilo prav, da se opisani primer ne bi več ponavljal. Tako ne od uslužbencev na Stanovanjskih uradih kot ne od takih ali podobnih izpadov samih prosilcev stanovanj.

Po vsem svetu so bile 1. maja veličastne proslave in manifestacije. V Tokiju, glavnem mestu Japonske, se je zbralo nad milijon delavcev, ki so manifestirali po mestnih ulicah.

V Hanoju je okoli 70.000 ljudi korakalo mimo predsednika republike Ho Si Minha. Predsednik vlade je v svojem govoru ponovno poudaril zahtevo po novi ženevski konferenci o Indokini.

V New Yorku se je več tisoč ljudi udeležilo velikega prvomajskega praznovanja. Vsi govorniki so poudarjali enotnost delavcev za boljše delovne in življenjske pogoje in zahtevali opustitev rasne diskriminacije ter amnestijo vseh političnih kaznjencev.

V Rimu se je zbralo na množičnem zborovanju več deset tisoč delavcev. Generalna konfederacija dela je pozvala vse delavce, naj izvojujejo ustavne reforme, da bi lahko razvili kmetijstvo in industrijo ter si zagotovili najnujnejše življenjske potrebe.

V vzhodnem Berlinu je bila velika parada vzhodnonemške vojske. Predsednik sindikatov Herbert Warnke je v posebni poslanici pozval delavce, naj ustanove borbeno fronto za zahodnonemškimi socialnimi demokrati in onemogočijo oborožitev Zahodne Nemčije.

V Varšavi so praznovali 1. maj z veliko paradno vojsko in civilnih organizacij.

Velike prvomajske manifestacije so bile tudi na Dunaju. Delavci so zahtevali podržavljenje vseh zemeljskih bogatstev dežele.

V Moskvi je bila prvomajska manifestacija na Rdečem trgu. Obrambni minister Žukov je pregledal čete, v svojem govoru pa je poudaril velik pomen XX. kongresa za nadaljnji razvoj Sovjetske zveze. Na tribuni za goste so bile tudi jugoslovanske delegacije, ki se mude v Moskvi.

V glavnem mestu Mehike se je okoli 500.000 mehiških delavcev udeležilo prvomajskega spreveda. Udeleženci so nosili transparente, na katerih so bile zapisane sedanje zahteve mehiških delavcev po povečanju števila šol, po boljših mezdah, ustavitvi cen življenjskih proizvodov in izboljšanju delavskih stanovanjskih razmer.

Razpravljali so o predlogu družbenega plana OLO Kranj

Razpravi o predlogu družbenega plana Okrajnega ljudskega odbora Kranj je na 13. seji Občinskega ljudskega odbora Jesenice sledila tudi razprava o dodelitvi likvidiranega podjetja Mizarstvo Kranjska gora Medzadružnemu lesno-industrijskemu podjetju »Jelka« v Radovljici, imenovanje direktorjev nekaterih podjetij, imenovanje komisije za pregled zakonodaje, imenovanje delegatov

za konferenco mest in personalna sprememba v Domu onemoglih na Jesenicah. Obširno obrazložitev k predlogu družbenega plana OLO Kranj je dal predsednik komisije za gospodarstvo, posamezne točke pa je tolmačil tudi podpredsednik OLO tov. Bertoncelj.

Člani ljudskega odbora so o predlogu družbenega plana izredno živahno razpravljali. Lesno-industrijsko podjetje »Jel-

ka« v Radovljici bo izdelovalo v delavnici likvidiranega podjetja Mizarstvo Kranjska gora radijske omarice, televizijske omarice, omare za šivalne stroje itd. ter zaposlilo takoj 25 delavcev. Že v letošnjem letu bo možna proizvodnja v vrednosti 24.000.000 dinarjev. V nadaljnjem razvojnem programu pa predvideva podjetje letni bruto proizvod od 158 milijonov dinarjev. Komisija za imenovanje direktorjev, ki je obravnavala vloge prsilcev za Trgovsko podjetje »Ribnik«, hotel »Triglav-Mojstrana« in hotel »Vitran-Podkoren«, je predlagala ljudskemu odboru sledeča imenovanja: za Trgovsko podjetje »Ribnik« na Jesenicah Cirila Pogačnika, za hotel »Triglav« v Mojstrani Franja Klemenčiča in za hotel »Vitran« v Podkorenu Pavla Dremelja. Imenovanja je občinski ljudski odbor potrdil. V nadaljnji razpravi pa je imenoval komisijo za pregled zakonodaje na območju jeseniške občine. Za delegate strokovnega dela konference mest, ki bo v dnevi 27. in 28. maja v Ljubljani, je ljudski odbor imenoval tov. Božiča, ing. Železnikarja, Kolarja in Arka, za zasedanje, ki bo 29. t. m. pa predsednika Dolinarja in podpredsednika Bruna.

Dobro gospodarjenje KZ Javorje

V aprilu so se zbrali na rednem občnem zboru tudi zadržniki iz Javorij nad Skofjo Loko. Poročila upravnega odbora dokazujejo, da so v minulem letu kar dobro gospodarili.

V okviru zadruge že dlje časa uspešno deluje poljedelski odsek, ki skrbi za pospeševanje kmetijstva ter zadržnikom redno preskrbi zdrava in kvalitetna semena. Pred kratkim je ta odsek nabavil motorno škropljivo za uničevanje plevela, ki je zadržnikom v veliko pomoč. Tudi živinorejski odsek ne zaostaja. Le-ta prav uspešno izvaja svoje naloge. Zlasti skrbi za to, da bi imeli v teh krajih čimveč rodovitnih krav z dovolj mlečnosti. Doslej je teh krav 25, za katere vodijo točen pregled mlečnosti in toščobe. V minulem letu so dosegli povprečno molznost 2000 kg mleka s 4% toščobe. To so dosegli tudi z dobro odbiro bikov. Sedaj imajo dva, vendar menijo, da jih je z ozirom na oddaljenost nekaterih vasi premalo in bodo kupili še enega.

Ostali odseki prav tako niso držali križem rok, saj bi sicer tako majhna zadruga ne mogla ustvariti 2 milijonov dobička. Tega so porazdelili med posamezne odseke. Največ so namenili splošnemu izboljšanju gospodarstva v tem kraju. Precejšnjo vsoto — 200.000 dinarjev — pa bodo dali za dokončno elektrifikacijo še nekaterih oddaljenih vasi. Pozabili niso na zdravstvene ustanove in za nabavo opreme krajevnim ambulantom bodo dali 50.000 dinarjev. Zadruga v Javorjih namerava svoj delokrog še povečati, zato nujno potrebujejo še nekaj upravnih prostorov. V ta namen so kupili primerno hišo s skladišči in nekaj zemlje, na kateri bodo delali poskuse z različnimi semeni. Napeljali bodo tudi telefonsko zvezo iz Poljan, ki jo zdaj zelo pogrešajo. Zadržniki so se na zboru pomenili še o drugih možnostih za dvig gospodarstva v teh hribovskih vaseh. Pri njihovem delu jim želimo mnogo uspehov. C. Z.

Zadruga v Javorjih namerava svoj delokrog še povečati, zato nujno potrebujejo še nekaj upravnih prostorov. V ta namen so kupili primerno hišo s skladišči in nekaj zemlje, na kateri bodo delali poskuse z različnimi semeni. Napeljali bodo tudi telefonsko zvezo iz Poljan, ki jo zdaj zelo pogrešajo. Zadržniki so se na zboru pomenili še o drugih možnostih za dvig gospodarstva v teh hribovskih vaseh. Pri njihovem delu jim želimo mnogo uspehov. C. Z.

Aktivi se preveč vežejo na društveno dejavnost

(Nadaljevanje s 1. strani)

del zadruge, je pa obnem ena izmed oblik dela osnovnih organizacij LM na vasi s kmečko mladino. Se mnogo pa je drugih problemov, s katerimi se ukvarja LM na vasi. Dejstvo je, da je organizacija na vasi do neke mere zaživela šele v letošnjem letu, saj je bilo ustanovljenih vrsta novih aktivov. Pomanjkljivost v delu je predvsem ta, da se aktivni preveč vežejo na probleme društvene dejavnosti, premalo pa skrbi, da bi mladina sodelovala in pomagala pri reševanju gospodarskih vprašanj na vasi. Ker je bilo delo aktivov le društveno, je del mladine v starosti od 22 do 25 let odpadel, saj v programu ni bilo resnejših gospodarskih vprašanj, za katere ima starejša mladina več interesa. V Preddvorju še nimajo sekcije MZ, zato vodstvo ML pomaga KZ, da bo čimprej ustanovljena. Zadruga pa se menijo tudi o drugih vprašanjih in dva mladince sta bila izvoljena tudi v upravni odbor. Tako sodelovanje je potrebno povsod, saj bomo le na ta način spoznali probleme zadruge in ji pomagali pri njenem delu. Sodelovanje je potrebno zaradi tega, da se vse razpoložljive sile na vasi vključijo v boj za napredek. V bodo-

de se bodo osnovne organizacije LM vezale na problematiko zadrž, probleme upravljanja (zlasti v trgovini in šolah), vzgoje v družini in slično. Le tako bo organizacija opravičila svoj obstoj in pomagala napredu vasi. V mesecu maju bodo posvetovanja vseh vaških vodstev LM v vseh občinah, kjer bodo izdelani podrobni načrti za delo. Prav tako se pripravljajo posvetovanja predsednikov sekcij MZ. Vse to bo pripomoglo, da se tudi mladina polnoštevilno vključi v aktiven boj za nove, napredne odnose v kmetijstvu. M. R.

Po osvoboditvi petstotič na odru

Menda ni Jeseničana, ki ne bi poznal vedno nasmejanega Franceta Cegnarja, dolgoletnega igralca komičnih vlog. Ta, sicer skromen član Mestnega gledališča na Jesenicah, praznuje te dni velik jubilej. V soboto zvečer je stopil petstotič na odrske deske. Da bi zvedeli bralci o njem kaj več, sem ga obiskal. Našel sem ga v livarni, kjer je zaposlen kot je drar. Bil je ravno pri malici, zato sem izkoristil ugodni trenutek.

— France, zvedel sem, da boš v soboto praznoval svoj petstotič nastop na odru. Zdaj mi pač

slen kot martinar, nato pa je prišel v livarno, kjer še danes opravlja delo kvalificiranega jedrarja. Dejal je, da je z delom zadovoljen, še bolj pa se veseli skorajšnje upokojitve.

Ko sem ga vprašal, od kdaj igra v gledališču, mi je odgovoril: — Bilo mi je 4 leta, ko sem prvič nastopil. Takrat sem obiskoval jeseniški vrtec. V letih 1913 in 1914 sem nastopil nekajkrat v okviru pevskega društva »Sava«. Po osvoboditvi pa sem bil med prvimi in leta 1945 smo naštudirali »Tri zaostale ure« in »Plavž«. S prvo igro smo gostovali v Trenti, kamor smo nesli lepo zbirko slovenskih knjig, za drugo pa celo v Ljubljani. Po preimenovanju gledališča v Sindikalno gledališče smo naštudirali Cankarjevo »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski«. Od tedaj dalje sem vsa leta pomagal tam, kjer sem bil potreben. Nikdar nisem odklonil nobene vloge, ki so mi jo dodelili. Seveda sem imel najraje take, ki so zame, torej ve-sele ali humoristične, kakor jim tudi pravijo. Najbolj všeč mi je bila vloga iz operete »Mala Floramy«, pa tudi z vlogo v pravljici »Pastirček Peter« sem bil zadovoljen. Z občinstvom se vseskozi dobro razumem. Kadar koli se pojavim na odru, ljudj razvedrim. —

lahko povež neka, več o svojem udeleževanju v jeseniškem gledališču — sem začel. Nasmejano je odgovarjal:

— Skoraj vsak večer sem v gledališču in menda ni predstave, pri kateri ne bi sodeloval z večjo ali manjšo vlogo. Teh nisem štel, za svoj petstotič nastop sem zvedel na upravi gledališča, kjer vodijo evidenco o predstavah in nastopih posameznikov.

Iz razgovora, ki se je med nama razvil, sem izvedel, da ima jubilar 55 let. Rodil se je v Smartnem pri Kranju. Takoj po njegovem rojstvu pa se je oče preselil na Jesenice, kjer je mladi France obiskoval otroški vrtec in osnovno šolo. Potem ga je oče poslal v Ljubljano, da se je izučil za soboslkarja. France ima že 40 let službe, v jeseniški železarni pa dela 28 let. Najprej je bil zapo-

Perju bodo posneli prizore o ribarjenju. Film producira družba Warner Brothers, režiser ga Fred Zinnemann, glavno vlogo pa igra Spencer Tracy.

V letu 1956 predvidevajo snemanje 7 Walt Disneyevih filmov. Med njimi so »Pesem Jurga«, »Dirka velike lokomotive«, »Davy Crockett in gusarji« itd.

Delbert Mann, 36-letni filmski in televizijski režiser je dobil prvo nagrado Ameriškega združenja filmskih režiserjev za najboljšo režirano delo v letu 1955, in sicer za film »Marty«. Za režijo v televiziji je dobil prvo nagrado Don Weiss. Zdrženje je podelilo še štiri nagrade.

Audrey Hepburn in Fred Astaire sta prevzela glavne vloge v Paramountovem glasbenem filmu »Smešen obraz«. Glasbeno spremljavo bodo vzeli iz istoimenske komedije Ire Gerschwina.

V Indiji izide v kratkem v jeziku hindu Ivana Cankarja »Hlapec Jernej«. Delo je prevedeno z angleščine.

V francosko-italijansko-jugoslovanski koprodukciji bodo menda že v maju začeli snemati film po znanem romanu Julesa Verneja »Carski sel«. Režira italijanski režiser Carmine Gallone, glavno žensko vlogo igra francoska igralka, možko pa nemški igralec Kurt Jürgens. Jugoslovanski prispevek v tej koprodukciji izgleda, da bodo naši čudoviti pejsaži in kvečjemu še poceni tehnično osebeje.

Smrtna nesreča v jeseniški železarni

19-letni Simon Feltrin, doma iz Bukovega na Tolminskem je bil zaposlen v Železarni Jesenice kot premikač. Na praznik 1. maja popoldne se je smrtno ponesrečil pri opravljanju službene dolžnosti. Pri premikanju vagončkov za žlindro so vagoni iztirili, pri tem pa je padel Feltrin med vagoni in dobil

težke telesne poškodbe. Takoj je bil prepeljan v jeseniško bolnišnico, vendar mu operacija življenja ni rešila in je podlegel poškodbam naslednje jutro. Simon Feltrin, ki so ga prepeljali v Bukovo na Tolminskem, kjer je bil pokopan, je druga smrtna nesreča v letošnjem letu v jeseniški železarni. U.

Praznovanje 1. maja po Gorenjskem

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovalo KUD s pevskimi zborom in s pred pol. leta osnovano krajevno godbo, ki je pokazala že precejšnje znanje. Sodelovala so tudi ostala domača društva in organizacije. K lepi izvedbi proslave pa so največ prispevali pionirji, mladinke, mladinci in člani TVD »Partizan«, ki so se za svoj nastop pod vodstvom tov. Tonkljaja vestno pripravljali. V slavnostnem govoru je tov. France Cvenkel prikazal rezultate dela desetih svobodnih let ter opozoril na produktivnost dela, h kateri je tudi domači kraj dolžan prispevati čimveč. — Po akademiji se je ob zvokih domače godbe razvila vesela ljudska zabava.

V ŽELEZNIKIH

1. maja dopoldne je bilo v Železnikih slavnostno zborovanje, na katerem je govoril predsednik Republiškega odbora Zveze Svobod in prosvetnih društev Ivan Regent. V celoti sta se zborovanja udeležila delovna kolektiva tovarne »Niko« iz Železnikov in Lesno-industrijskega podjetja Češnjica, zbrala pa se je tudi precejšnja množica domačinov in okoličanov.

V SKOFJI LOKI

Skofjelocani so počastili praznik dela že v soboto zvečer in se v polnem številu udeležili

slavnostne akademije, na kateri je govoril tajnik obč. sindikalnega sveta Martin Kustec. Proslave so priredila tudi posamezna podjetja in kolektivi so organizirali izlete na Lubnik in Stari vrh, ki sta najbolj priljubljena izletna točka Ločanov.

V KAMNIKU

V soboto zvečer je bila svečana akademija v počastitev 1. maja v veliki dvorani Kulturnega doma. Govoril je zvezni ljudski poslanec Tomo Brejc, v kulturnem programu pa so sodelovali DPD »Solidarnost«, DPD »Svoboda« Duplica in pevski zbor »Lira« iz Kamnika. Isti dan so bile svečane seje delovnih kolektivov, proslave pa so bile tudi v okoliških krajih. Na predvečer praznika dela so na vrhovih Kamniških planin zagoreli kresovi, Stari grad pa so razsvetljevale raznobarne rakete in bengalični ogenj.

V TRZICU

V soboto zvečer so v počastitev praznika dela člani trziške Svobode uprizorili »Mladost pred sodiščem«. Naslednji dan so bile na Zelenici smučarske tekme, v Trzicu nogometna tekma med domačini in Jeseničani, za zvečer pa je pevsko društvo Svobode Tržič pripravilo koncert.

V ponedeljek so Tržičani organizirali pomladanski cross,

zvečer pa je godba priredila promenačni koncert. Ob 20. uri je bilo slavnostno zborovanje in na bližnjih vrhovih so v počastitev praznika dela zažgali kresove. V torkel jutraj je meščane prebudila budnica. Ob 10. uri je bila odbojarska tekma med Partizanom Tržič in garnizonom Križe, popoldne nogometna tekma NK Tržič z garnizonom Križe, naslednji dan pa so Tržičani odhajali na izlete v naravo.

Premalo krvodajalcev

Pretekli teden je bil na Jesenicah uspešni občni zbor Rdečega križa. Poročila delegatov dokazujejo, da je v tem industrijskem mestu organizacija Rdečega križa zelo aktivna in ima za seboj že vrsto uspešnih akcij. Le krvodajalstvo je razočaralo aktiviste, čeprav so si toliko prizadevali, da bi bila prav ta akcija najbolj izvedena. Komisija za podmladek je poročala, da se mladi rod resno loteva dela in tudi zdravstvenoprosvetna komisija beleži kar lepe rezultate. Predsednik Okrajnega odbora RK tov. Brovč je v razpravi poudaril, da postaja ta humana organizacija iz dneva v dan širša in aktivnejša. Vse člane je treba seznaniti z

Gledališče in film po svetu

Evgen O'Neill (1888—1943), dolgo časa vodilni ameriški dramatik, je 25 let po smrti spet zaživel na odru v svoji polni moči. Švedsko kraljevsko dramsko gledališče v Stockholmu je uprizorilo njegovo tragedijo »Dolgo potovanje v noč«. Napisal jo je 1940. leta in 3 leta kasneje, ko je umiral, je v oporoki zahteval, da rokopijs objavijo šele čez četrto stoletja. Delo je avtobiografsko in nam odkriva tragično življenje pisca, njegove matere, očeta in brata. Kritiki,

ki so prišli na premiero v Stockholmu, so ocenili njegovo tragedijo za najboljšo sodobno gledališko delo. O'Neill je edaj, ko je čas ublažil spomine in dogodke, povedal resnico o svojem življenju. Za cinizmom in ogorčenostjo se skriva ljubezen do človeka, pa če je na zunaj še tako slab.

Na Cubi in v Havani so ta mesec začeli snemati film »Starrec in morje« po istoimenski noveli Ernesta Hemingwaya. V

Literarni večer v Kranju

Literarni večer v Kranju. Preteklo sredo je bil v Kranju, v zgornji dvorani Sindikalnega doma literarni večer. Predstavil se nam je literarni klub »Mlada Ljubljana«, ki združuje literatne dijake. Klub obstoji že dve leti in je že večkrat priredil literarne večere doma in v drugih krajih. Člani so že premagali začetne težave in si sedaj uspešno utirajo pot navzgor, dasi se sem in tja še vedno opazi kaka začetniška napaka.

Večera se je udeležilo okoli 100 mladincev in mladink, pre-

težno dijakov. Čudno je le, da ni prišel nihče iz vrst vzgojiteljev. Številna udeležba mladine dokazuje, da se ne zanimajo samo za film, ampak tudi za druge kulturne prireditve. Mladim literatom so dali dijaki priznanje za izvajani program. Dobro bi bilo, če bi podobni večeri mladino še večkrat združili. Vikuš.

Zveza književnikov Jugoslavije je razdelila prvomajske nagrade za najboljši letošnji roman, pesnitev in esej. Nagrajen je Novak Simić za roman »Brača 4 kumiri«, Blaž Končič za pesniško zbirko »Vezilka« in Marko Ristić za esej »Trije mrtvi pesniki«. Nagrade znašajo po 200.000 dinarjev.

Komisija za kulturne stike z inozemstvom je odločila, da gre letos na pariški festival ljubljanska Drama, in sicer s Cankarjevo dramo »Hlapec«, ki je bila v režiji direktorja Slavka Jana ena najboljših predstav povojnih sezon.

100-letnico rojstva znamenitega srbskega komediografa Jovana Sterije Popovića je kulturna javnost proslavila z gledališkim festivalom v Novem Sa-

IVERI

du, katerega so se udeležila najboljša jugoslovanska gledališča. Na tem festivalu je bil najgrajen prvak ljubljanske Drame Stane Sever za vlogo Jermana v »Hlapecih«.

V Indiji izide v kratkem v jeziku hindu Ivana Cankarja »Hlapec Jernej«. Delo je prevedeno z angleščine.

V francosko-italijansko-jugoslovanski koprodukciji bodo menda že v maju začeli snemati film po znanem romanu Julesa Verneja »Carski sel«. Režira italijanski režiser Carmine Gallone, glavno žensko vlogo igra francoska igralka, možko pa nemški igralec Kurt Jürgens. Jugoslovanski prispevek v tej koprodukciji izgleda, da bodo naši čudoviti pejsaži in kvečjemu še poceni tehnično osebeje.

„Pohujšanje“ v Prešernovem gledališču

Zatirajte in izogibajte se vsakršni površnosti ter se zavedajte pri vsaki besedi, pri vsaki misli, da igrate — Cankarja!

Bratko Kreft

moči zanikati; a glej usodnost začaranega kroga — v stalnem konfliktu sta, a ne moreta živeti drug brez drugega. Sentfl. se olajšano oddahnejo, ko Peter odide, misleč, da so se »pohujšanja« otresli, ne da bi se zavedali, da je umetnik tisti, ki ogledalo... no, pa to smo že slišali.

»Pohujšanje« je razcepjeno po svojem glavnem dogajanju na dva dela — na sentfl. problem, ob katerem se kar iskri Cankarjeva satiričnost, in na intimni problem Cankarja umetnika in človeka: njegov odnos do umetniškega poklica in domovine. To drugo je izraženo v lirčni izpovednosti in močno zagrnjeno s simboliko; prvo pa je odeto v fantastično grotesko. Problema se zdita na prvi pogled ločena, sta pa vzročno zvezana in »Pohujšanje« si ne moremo misliti, če ohranimo eno ali drugo. Umetniška moč »Pohujšanja« ni v satirični teatraliki nič večja, kot v čisti izpovednosti 2. dejanja. Morda se zdi, da je ta lirčnost odrsko neučinkovita; pa čeprav bi bilo to res, bi revizija »Pohujšanja« v tem smislu razbila organičnost farse in vzela delu tisti čar lirčnosti, ki je tako značilna za vso Cankarjevo dramatik, pa bodisi, da jo jasno opazimo ali pa je skrita pod nekim na videz prav nič lirčnim plaščem.

Uprizoritve »Pohujšanja« v PG se je, v režiji Miloša Mikelnja, pokazala kot posebnost in kot nekaj, kar se razlikuje od dosedanje prakse. Le bojim se, da je bil vtis, ki ga je gledalec dobil, zgrajen zgolj na režiserjevi premisi: drugače kot dosedaj. Povsem jasno je, da »Pohujšanje« ne prenese poslednega realizma, zato se je navidez zdelo Mikelnova koncepcija neka sveža sapica, ki bi lahko prijetno zapihljala, če bi se režiser dovolj zavedal, da ne sme Cankarju odvzeti njemu tako specifičnega duha in tona. Cankarjev tekst je preveč rahločuten, da bi smeli zanemariti tudi najmanjši odtенок.

Ze zgoraj sem omenil, da sta si lirski in satirični del povsem enakovredna in »Pohujšanja« brez enakovrednosti obeh ni. V našem primeru je režiser dal prednost drugemu — objektivnemu delu in posvetil manj pozornosti subjektivnemu. Seveda je povsem jasno, da je sentfl. spektakel odrsko mnogo bolj oprijemljiv, kot pa lirčna intimnost izpovedi. Toda tudi v spektaklu je žel režiser predaleč. Hotel je kar najbolj karikirati Sentflorjance in tako do kraja izpolniti Cankarjevo naročilo, da naj igralci vse njegove »besede in vse označene geste karikirajo« in da naj »igrajo z

isto razposajeno zlobnostjo, kakor sem jaz besede pisal«.

Režiser je te besede vzel pravsem dobesedno, ne da bi jih upošteval historično. Zato je med Cankarjem in režiserjevim pojmovanjem karikature nedvomno prepad, ki ga opraviči lahko samo majava teorija o popolni režiserjevi suverenosti v obravnavanju dramskega teksta. Tako smo namesto Cankarjeve jedke in do skrajnosti izkristalizirane satiričnosti ter duhovite ironije, žal videli le bolj ali manj ponesrečeno karikaturu, ki s tretjim dejanjem prehaja že v neokusnost. Zaradi tega je bila tudi zabrisana učinkovitost iztrežnitve Sentfl. (slika osuplosti Sentfl., ko spoznajo, kdo je Peter, je bila povsem zabrisana), ki morajo kljub pijanosti preiti v dostojanstvenost in po šolarsko, ne pijansko, zapeti »pohujšanju« v kljub. Tako je ostal tudi neizbrljen kontrast med resničnim stanjem »Doline« in njenim videzom. Pa tudi tipičnost oseb je bila zaradi tega okrnjena. Nad tem forsiranjem bi se, mislim, močno zamislil tudi Cankar, kajti čeprav je njegova ironija do skrajnosti brezobzirna, pa je vendar silno ubrana in niti najmanj vulgarna.

Neizrazitost in bledesti lirike v »Pohujšanju« ob tej uprizoritvi se niti najmanj ne čudimo, če poznamo režiserjevo zamisel, da je potrebno v 1. prizoru 2. dejanja črtati »skoraj vso mesečino« (GL, 210). Takšno ravnanje polje v preveliko poenostavljanje umetnine, pa čeprav na račun odrske učinkovitosti. Če očitamo režiserju preveliko razumevanja za Cankarjevo liriko in premalo mere v karikaturi, pa mu to moramo tudi kar se tiče Cankarjeve govorice, ki je z desk PG preveliko zvenela kot »slovesna velika maša slovenske besede« (H. Grün). Režiserjeva mladostna neugnanost se je močno izživela in čeprav ga je morda prav ona zapeljala v preveliko burkaštvo, pa je na drugi strani botrovala temperamentnosti uprizoritve.

Režiserjevemu hotenju — novo »Pohujšanje« — je stal tesno ob strani tudi scenograf Mile Korun. Njegova scena je sicer zanimiva po domiselnosti, lahkotnosti, iluzornosti itd., za drugi strani pa prav nič cankarjanska, in s svojim konstruktivizmom, ekspresionistično postavljeno (paleta) in nardopisno okrašenostjo le še povečuje disharmoničnost uprizoritve. Kljub svoji navidezni prostorni nezahtevnosti, se mi vendar zdi, da je režiserja močno utesnjevalo, zlasti s svojo pol stalnostjo (mislim na paleta) Utesnjevala ga je prav posebno v 2. dejanju, ko je prav zaradi

tega mizanscena prehajala skoraj da v anarhičnost, da ne govorim o rahlem rušenju ravnotežja skozi vsa tri dejanja.

Za Petra ne bi mogli pritrlditi režiserju, da je njegova poglavitna lastnost, da »se redi od akta do akta«, pa najsja to razumemo simbolično ali pa konkretno (na odru tega ni bilo opaziti). Saj je to vendar samo atribut, ki je nujno zvezan s Petrovo vlogo, ki jo ima v šentflorjanski dolini — kajti on gospodaril. Njegov dvojniik — umetnik pa je prisoten v zavesti vedno in se ne zbudi »le rekdo-kdaj«. J. Zupan kot Peter ni gospodaril na odru, kot bi to moral po svoji funkciji. Kljub resnemu prizadevanju, da bi sam sebe razgibal, je ostal bled, brez žarke emotivnosti in mestoma prehajal v deklamacijo. Ne moremo mu pa odrekat simpatičnosti in zavzetosti. Jacinta je svojeglava, otroško razvajena, bohotna ženska, sladka in opojna — skratka takšna, kakršno si človek sam ustvari v svoji iluziji ženske lepote, ki naj jo Jacinta predstavlja. N. Bavdaževa je Jacinto ljubko kreirala. Pravzaprav je reševala s svojo igro lirčni ton, ki ga je režiser zanemarjal, in s svojo žensko navižnostjo ter čustvenostjo (ples!) lahko pričarala svojevrstno, podobo Jacinte, čudežne Jacinte, ki je bila Cankarju tako pri srcu. Zamerili bi Bavdaževi le sem in tja preveliko odsekanost v kretanjah. Režiser si je Zlođeja zamislil kot »nega izmed Sentfl. in nič več«... ki je »neumen precej bolj, pokvarjen pa precej manj, kot katerikoli izmed Sentfl.« (GL, 215). Toda, kako naj bo Zlodež tako neumen, če govori tako duhovito; mišljenje o nepokvarjenosti in neumnosti pa zavrača že samo njegovo simbolično ime Konkordat. Povsem navaden Sentfl. pa tudi ne more biti, saj se v njegovem dvomu odraža Cankarjev dvom v sebe. Režiser je spremenil tudi tradicionalno Cankarjevo figuro Zlođeja, kar pa ni motilo. Zlođeja je predstavljal M. Cegnar, v skladu z režiserjevo zamisljo. Nič privzdigljen, namesto kiselkaste zlovoljnosti pa je bil le hudo nebolgjen in navivno zaskrbljen. Cegnarjev Zlodež je bil izdelan do fines, včasih kar ohlapen, še zdaleka pa premalo sramežljiv, kar se svoje zlođejevske nature tiče. Drobni domislekov mu sicer ni manjkalo in tudi nekaj hudičevske ljubeznivosti, pogrešali bi pa res Zlođejevske klavnosti. Dokaj posrečen je bil v mimiki. Zupan I. Grašiča se je, vkljub sicer skrbno izdelani osebnosti, premalo zavedal, da ne sme zgubiti dostojanstvenosti, pred katero ni nesramen niti

Od petka do petka

Praznik dela smo proslavili nadvse svečano, prav v vseh krajih naše države. Nekatje bolj, nekatje manj. Tu in tam je vreme nagajalo.

Razen številnih proslav pa so posamezni delovni kolektivni proslavili Praznik dela tako, da so začeli obratovati posamezni novi oddelki v tovarnah ali pa docela novi objekti.

Po uspešni preizkušnji velikega parnega kotla in vseh naprav, ki so z njim v zvezi je začel 1. maja delovati turbo agregat termoelektrarne v Šošanu. Na sam Praznik dela pa so že priključili agregat na visokonapetnostno 110.000 voltov omrežje, tako da bo elektrarna že začela oddajati električno energijo potrošnikom.

V elektrarno dovažajo sedaj premog iz bližnjega Velenja, ko pa bo v kratkem začela obratovati separacija, bo ves dovoz premoga prevzela žičnica, ki je že pripravljena za obratovanje.

Naš prvi jedrski reaktor bo brzkone začel obratovati že konec leta 1958.

V ta namen je prispela v Beograd delegacija šestih sovjetskih strokovnjakov, da bi skupaj z jugoslovanskimi predstavniki pripravila sporazume o tehničnih in komercialnih vprašanjih v zvezi z izgradnjo poskusnega jedrskega reaktorja v Jugoslaviji.

Do pogajanj znanstvenikov in strokovnjakov o praktičnih vprašanjih izgradnje prve naše naprave za proizvodnjo jedrske energije bo prišlo na podlagi sporazuma o sodelovanju Sovjetske zveze in Jugoslavije o mirnodobni uporabi jedrske energije, ki je bil sklenjen 28. januarja letos v Beogradu.

Po sporazumu bodo jugoslovanski znanstveniki in strokovnjaki sodelovali v vseh fazah izgradnje reaktorja, začeni od projektiranja do dograditve in obratovanja. Del opreme za jedrski reaktor bo izdelala jugoslovanska industrija, kar ji bo omogočilo, da bo hitreje obvladala izdelovanje opreme, potrebne za razvoj jedrske energije v naši državi.

Naš prvi jedrski reaktor

dacar. J. Kovačič je kot dacar vlogi, toda nikakor ne v skladu s »Pohujšanjem« (to gre pač na rovaš režiserja); Stacunarica — N. Skebetova in Ekspeditorka — N. Sirnikove se nista mogli otresti velikobesedarskih manir, kar pa velja do neke mere tudi za A. Hlebetovo in za druge Sentfl. J. Pristov je bil kot Debeli človek resna figura, ki naj predstavlja oblast; mladi F. Juvan pa je kot Popotnik pokazal marsikatero črto svojega talenta, ki bi ga bilo potrebno izšolati. Ne smemo pa pozabiti, da nad vsemi Sentfl. visi oblak režiserjevega pretrnatega karikiranja. Ne glede na naše opombe, mislim, da bo Cankarjevo »Pohujšanje« samo na sebi privlačevalo publiko v PG.

GREGOR KOCIJAN

Zgodovinsko branje

Železarstvo na Gorenjskem

Slavko Smolej : Železarske Jesenice

Deset let pa so hodili skupaj s podpredsednikom upravnega sveta KID od leta 1919 dalje, Avgustom Praprotnikom, po dividende, ki so se ustvarjale v tovarni na Jesenicah in na Javorniku.

Nova skupina delničarjev nastopi pri jeseniški železarni v letu 1929, ko preidejo obrati jeseniške in javorniške tovarne v roke Nemca Westna iz Celja, italijanski kapital zamenja z nemškimi.

Novi lastniki so kmalu uvideli rentabilnost investicij v železarski industriji na jugoslovanskih tleh. Težave pri nabavi gradiva prisilijo KID, da zgradi leta 1937 prvi plavž. Stevilo delavstva se v tej dobi stalno dviga. Od 2300 delavcev in nameštencev v l. 1929 naraste kolektiv železarne na 5080 v letu 1940.

Jeseniško delavstvo si v dolgoletni borbi kljub trenutnim neuspehom stalno izboljšuje svoj položaj. Organizirano delavstvo vodi trde borbe z upravo KID. Delavstvo ne popušta, KID grozi, da bo zaprla obrate. Pri tem pa se poslužuje ustrašovalnega manevra, da bo zaradi naraščajoče svetovne krize moral ustaviti obrate in odpustiti vse delavstvo.

Leta 1932 je KID to tudi storila. Iz špekulativnih razlogov je ustavila obratovanje tovarne in odgovedala vsemu delavstvu. Tako je ustrašovala javnost, zase pa si je s pomočjo prosjačenja meščanskih strank izvekle kredite od države in odpovedala službo 600 delavcem. Od tistih pa, ki so ostali, je izsilila

10 kolektivno pogodbo na škodo delavstva.

Se isto jesen je delavstvo odpovedalo kolektivno pogodbo. Pogajanja za novo pa so se zavlekla za vse leto, dokler de-

lavel niso zaustavili strojev ter odšli pred upravo podjetja. Naslednji dan je bila pogodba podpisana.

Leta 1935 so delavski zaupniki-komunisti še odločneje začeli postavljati zahteve delavcev. Podjetniki niso hoteli popustiti, zato so delavci stopili v stavko. Dne 12. julija 1935 je nočna izmena javorniških valjavcev ostala ob 6. uri zjutraj v tovarni. Skupaj z dopoldansko izmeno,

ki je prišla ob tej uri na delo, so ustavili obratovanje. Njih žene in dekleta pa so zastražile vhode in izhode ter pazile, da bi kak stavkokaz ne odšel. Med javorniške valjavce je prišel takrat Franc Leskošek-Luka kot predstavnik delavske zbornice v Ljubljani in podprl delavstvo v njegovih zahtevah. Skupaj z javorniškimi valjavci so stopili v stavko tudi jeseniški obrati. Solidarnost s stavkujočimi je pokazala takrat vsa jeseniška javnost. 40 žandarjev, ki jih je ravnateljstvu KID poslal v pomoč ban dravske banovine, ni opravilo ničesar, podjetniki so morali popustiti in koristitavkujočemu delavstvu.

Izbruh druge svetovne vojne je močno dvignil konjunkturo železarske industrije. To prilžnost so izbrali tudi v Tretji Rajh zagledani vodniki KID ter investirali v podjetje čedalje več kapitala. Ob botrovanju vojnega zločinca in izdajalca generala Rupnika ter ob prisotnosti nacističnih gospodarjev jeseniške železarne je na Jesenicah leta 1940, na državni praznik 1. decembra, zagorel drugi plavž.

10 lavel niso zaustavili strojev ter odšli pred upravo podjetja. Naslednji dan je bila pogodba podpisana.

Leta 1935 so delavski zaupniki-komunisti še odločneje začeli postavljati zahteve delavcev. Podjetniki niso hoteli popustiti, zato so delavci stopili v stavko. Dne 12. julija 1935 je nočna izmena javorniških valjavcev ostala ob 6. uri zjutraj v tovarni. Skupaj z dopoldansko izmeno,

ki je prišla ob tej uri na delo, so ustavili obratovanje. Njih žene in dekleta pa so zastražile vhode in izhode ter pazile, da bi kak stavkokaz ne odšel. Med javorniške valjavce je prišel takrat Franc Leskošek-Luka kot predstavnik delavske zbornice v Ljubljani in podprl delavstvo v njegovih zahtevah. Skupaj z javorniškimi valjavci so stopili v stavko tudi jeseniški obrati. Solidarnost s stavkujočimi je pokazala takrat vsa jeseniška javnost. 40 žandarjev, ki jih je ravnateljstvu KID poslal v pomoč ban dravske banovine, ni opravilo ničesar, podjetniki so morali popustiti in koristitavkujočemu delavstvu.

Izbruh druge svetovne vojne je močno dvignil konjunkturo železarske industrije. To prilžnost so izbrali tudi v Tretji Rajh zagledani vodniki KID ter investirali v podjetje čedalje več kapitala. Ob botrovanju vojnega zločinca in izdajalca generala Rupnika ter ob prisotnosti nacističnih gospodarjev jeseniške železarne je na Jesenicah leta 1940, na državni praznik 1. decembra, zagorel drugi plavž.

Nacistična okupacija Jugoslavije spomladi 1941 ni spremenila gospodarjev jeseniške železarne. Podjetje ni bilo porušeno in je začelo delati za okupatorja. Nemškutarsko uradništvo KID, ki je ostalo na svojih položajih v jeseniški tovarni še iz časa Avstro-Ogrske, je takoj po prihodu Hitlerjeve vojske hotelo napraviti železarno in Jesenice »Deutsch für immer«. Toda nacističnim zločinom se je uprla partizanska puška. Nad dva tisoč delavcev se je odzvalo pozivu OF do konca leta 1944 in šlo v borbo za osvoboditev. Delavstvo, ki je ostalo v podjetju, je delo sabotiralo, kjerkoli je moglo in znalo. Preseglo bi o-

kvir te kratke razprave če bi hotel le deloma navesti, kako je jeseniško delavstvo v najtežjih dneh enotno stopilo v odločilni boj za svoja nacionalna in socialna osvoboditev ramo ob ramo z jugoslovanskimi in vsemi svobodoljubnimi narodi. Povem naj le, da je že v prvih početkih osvobodilnega boja velik del jeseniških delavcev zamenjal valjavske kleščice za puško, kladivo za ekrazit, ker je ostal zvest svojji proletarski zavesti in svetlim ciljem končne zmage delavskega razreda.

Leto 1945, leto osvoboditve in zmage, je prineslo železarskim Jesenicam novo obdobje. Stari lastniki in gospodarji jeseniške železarne so ušli z vsemi trabanti. Upravo nad železarno je prevzel delegat ljudske oblasti, podjetje je bilo v duhu sklepov II. zasedanja AVNOJ nacionalizirano. Prej zaničevani domači specialist je pognal obrate, hkrati pa je pomagal vsem ostalim železarskim kolektivom, ki so želeli pomoči. Z uveljavitvijo načrtnega gospodarstva je jeseniško delavstvo dobilo velike naloge. Izredni delovni polet in požrtvovalnost jeseniškega delavstva sta omogočila, da je železarna izpolnila visoko postavljene letne plane. V letu 1947 z 110%, v letu 1948 z 107%. Obrati železarne so se začeli znova povečavati, razširjati in modernizirati. Leta 1949 je šla v pogon druga elektro-peč, jeseni istega leta nova valjarna za ladijsko pločevino. Očiten napredek je bil storjen tudi pri izdelavi kvalitnega jekla. Leta 1949 je bila zgrajena nova industrijska šola z mnogimi učnimi delavnicami in lastno učno livarno s kupolko za mladi industrijski naraščaj.

Domovina je zacelila svoje največje rane. Prišel je 20. avgust 1950. Cas, ki je izpolnil re-

volucionarno geslo: »Tovarne delavcem!« Neposredni proizvajalec je prevzel v svoje roke proizvodna sredstva, Železarno Jesenice, v skupno korist in dobro.

Jesenškemu delavcu, ki mu je z roda v rod ukazoval tuj gospod, ko je kopal železno rudno, jo topil v fužinah in izdeloval lične železne izdelke, da je z njimi lahko tekmoval na svetovnem trgu in bogatel na njegovi zemlji, on pa je s krvavimi žulji služil svoj vsakdanji kruh in z upogajnim hrbtno ubogal; temu delavcu, je 2. avgusta 1951 že tresoča roka Etbina Kristana napisala v spominsko knjigo: »Delavski svet upravlja ogromno podjetje, ki se je od »mojih« časov najmanj potrojilo! Kdo izmed nas, kdo izmed tedanjih delavcev-suznjev bi bil takrat mislil, da bo doživel uredničenje takih drznih sanj! A danes so resnica. Treba je bilo mnogo trpljenja, mnogo težkih bojev, strašnih krvavih žrtev, a niso bila zaman. Jaz se globoko klanjam ob spominu na junaštvo delavskega razreda, se presrečno veselim njegovim dosedanjim ogromnim uspehom in sem presrečen, da pojde po tej poti naprej, od zmage do zmage, dokler ne bo dosežen cilj in dovršena ponosna stavba, ki ji je ime socialistična, neodvisna ljudska Jugoslavija!

Danes je Železarna Jesenice močan gospodarski, s tem pa tudi politični činitelj naše socialistične skupnosti. Skoro polovico potreb po železu in jeklu v naši državi krije proizvodnja Železarne Jesenice. Dandanes proizvodi Železarna Jesenice z uspehom konkurirajo na številnih inozemskih tržiščih. Pridne roke jeseniškega delavstva pa so porok za nove uspehe, ki bodo v čast in korist vsej naši skupnosti.

Prebod elektropeči v jeseniški železarni

Mladost

Dragi cicibančki in pionirji!

Da ste lepo proslavili po šolah minule praznike, predvsem delavski praznik 1. maj mi je znano. Praznik 1. maj je postal po osvoboditvi, skoraj bi rekli, že splošno ljudski praznik in se je močno zakoreninil med našimi ljudmi. Saj je to praznik delovnega ljudstva, ki je povezan z zgodovino naporov in bojov za obstanek in boljše življenje vseh delavcev. Da tudi mi nekako poudarimo praznično obilje praznika 1. maj razpisujemo zopet

nagradno tekmovanje

Nagradna križanka ni tako težka, da ne bi mogli poslati rešitve do 12. maja. Pomnite, da mora biti rešitev na odrezku in tudi na ime ne pozabite, ker gredo vse rešitve drugače v koš, saj ne morem duhati, kdo jih je poslal. Izbrani bodo nagrajeni z lepimi knjigami.

Dragi Tine, veš, tvoje umetnine sem odstopil kar našemu glavnemu uredniku in je bil navdušen, mislim, da bodo že objavljene, ko pridejo na vrsto. Druga zamisel, ki sta jo skovala s tovarišem Janezom, je pa zaenkrat malo prehuda. Da bi vidva sestavila nekako slikanico po znani povestici priznanega pisatelja Bevka »Lucek in njegov škorec«, ki bi bila sestavljena približno iz 100 slik — ja, težko, težko. Premladu sta za tako delo, ki terja moča, ki dobro obvlada pero. In, dečka, kdo vama je dal dovoljenje, kaj bo rekel pisatelj Bevk. Tine, kar spomni se, kaj sem ti priporočal že, ko si se prvič oglašil, še enkrat: Janez naj napiše kako basen, ti jo pa ilustriraj. [Krek Franci, tvoj prispevek je preveč znanstven in ne sodi v Mladost, pošlji kaj bolj poljudnega. Učenci 4. razreda osnovne šole Bled in učenci 2. č razreda osnovne šole Kranj ter drugi, potrpite, vsi pridete na vrsto.]

Dedek Kosobrin

Križanka

Vodoravno: 1. mednar. praznik delavskih borb in zmag, 8. letni čas, v katerem praznujemo praznik pod 1. vod., 14. diferenca, razloček, 15. sadje, ki se otepe z drevoja, 16. šaljev, hudo mušen, 18. 3. in 2. črka besede pod 32. vod., 19. unija, združba, 21. vzor, do popolnosti vzhajena misel, vzhajen cilj (množ.), 24. nerabljeni, 25. protipravn napadalec na kako politično osebnost, 26. misel, pojem, zamisel, 28. veznik, 29. oglašati se kakor koklja, 31. 1. in 3. črka besede pod 16. vod., 32. pripadnik starih Slovanov, 34. grški bog ljubezni, 37. glavni števnik, 38. neresničen, nepravil, 40. soglasnik s prizvokom, tudi glasbena nota, 41. prebivalec dveh celin.

Navpično: 1. karakterizacija (oznaka) praznika pod 1. vodoravno, 2. egiptovsko sončno božanstvo, 3. priimek, ime, 4. slepilo, slepljenje čutov, do-

Vidite cicibani, takšna je stvar. Prišel je k meni dedek Kosobrin in mi dejal: »Daj no, napiši za moje male bračce povestico.« »No da, pa bom,« sem mu odvrnil. Pa sem sedel, položil papir predse in vzel svinčnik v roko. »Tako, sedaj pa začnimo,« sem si dejal. Toda kako? Kaj pa naj napišem? Nič pametnega mi ni prišlo na mar. Grizel sem svinčnik, grizel in grizel, polovico sem ga že ogrizel, pa nič! Smentana muha! Razjezil sem se, zabrisal tisti košček svinčnika, ki ga še nisem pogrizel, ob tla in jezen stopil pred hišo.

Pred mojo hišo se začneja steza, ki drži v gozd. Kaj ko bi šel malo pohajkovat? Sprehodi se, potem se pa vrnem in napišem povestico, kot sem obljubil.

In sem jo mahnil v gozd. Ob poti so mi cingljali zvončki v pozdrav. Glej! tamle pod grmičkom je pa že prva trobentica. Utrgal jo bom in zatrobental nanjo, da se bo razlegalo po vsem gozdu. Sklonil sem se, tedaj pa se je zaprašilo za mojim hrbtom in po stezi je švignila ko blisk srna Sloka.

»Hoj! Postoj!« sem zaklical za njo. Vsa spehana se je ozrla. »Nimam časa, mudi se mi.«

»Kam pa tako hitro?« sem jo pobaral.

»I, veš, tekmo imamo. Vse živali se bomo pomerile, katera je najhitrejša.«

»Počakaj, grem še jaz s teboj,« sem jo poprosil.

»Samo hitro, da ne zamudiva, me je priganjala in jo ucvrla, da sem jo komaj dohajal.

Kmalu sva prisopihala na jaso. Tam so bile zbrane že vse živali.

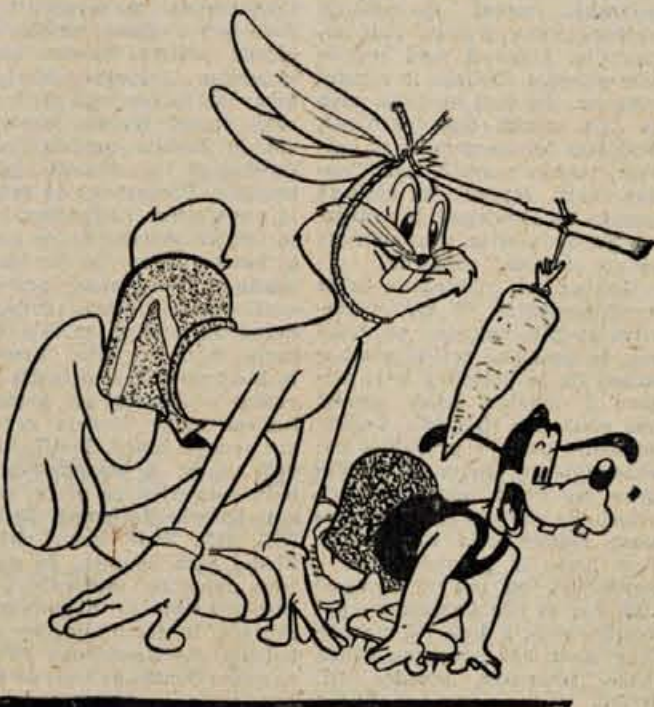
»Kdo bo zmagal?« sem vpra-

šal vrhovnega sodnika sovo Uharico.

»Zmagal bo najboljši,« mi je kratko odgovorila in že odhitela pogledat, ali so časomerilci pripravljani.

ga pozdravil. »Boš ti tudi tekmoval?«

»Jaz? Ne. Veš, sem že prestar. Ah, da. V mladih letih, takrat bi vse te mlečnozobce ugnal v kozji rog, danes pa...

»Tekmovalci na mesta!« se je zadržal sraka. Na jasi je vse oživel.

»Malo počakajte, nekaj sem pozabil,« je tedaj kriknil zajec Hitra taca in odvrnil proti domu, da sem utegnil videti samo še njegov repek, takoj nato pa je še ta izgubil v grmovju.

»Smentana taca,« je zagodrnjal medved Brundo. »Ta pa vedno kaj pozabi.«

»O! Glej ga no, Brundo,« sem

Kaj hočeš, staramo se. Jaz sem tu službeno. Nagrade bom razdelil.«

»Nagrade?« sem se začudil... Ali imate tudi nagrade?«

»Seveda jih imamo,« se je izprsil stari Brundo. »Pa še kakšne nagrade! Naša tekma ni kar tako. Pomisli samo, kakšna je prva nagrada. Zmagovalec bo prvi pozdravil Pomlad.«

»O da, potem se pa že izplača tekmovali,« sem se strinjal. »Kaj pa ostale nagrade?«

»Druge nagrade so tudi lepe, imamo...«

(Se nadaljuje!)

Ali že veste?

Vem, da je bilo včasih prav hudo pozimi, ko ste brodili sneg do kolen, da pa tudi sedaj še ni prijetno, čeprav se je zima že poslovila in z njo mrz. Vem, da se še radi zavijete v suknjo, da vam veter ne preplaha kosti, saj včasih brije prav neumljeno in ko pridete do sapje, se radi sprašujete, od kod se jemlje ta nepridiprav.

Morda pa še ni znano vsem, da veter nastopa tedaj, ko se porušijo ravnotežje v zraku — mrzel zrak je težji in silil navzdol, topel je pa lažji in silil navzgor.

da veter piha redno iz kraja visokega v kraj nizkega zračnega tlaka,

da smer vetra določamo po straneh neba s pomočjo vetrovnice, ki stoji na odprtem in ga tudi imenujemo po straneh neba odkoder piha,

da merimo jakost vetra po njegovem pritisku na kvadratni meter, ki jo izrazimo v kilogramih, ali pa ocenjujemo jakost vetra po veterini lestvici od 0 do 12, z ničlo označimo brezveterje, z 12 pa po jakosti najmočnejši veter, orkan,

da jakost vetra vzporedimo s hitrostjo, koliko metrov prevali v sekundi, da delimo vetrove tudi po tem, kako piha in sicer v: stalne, redne, nestalne,

da so stalni vetrovi oni, ki piha vse leto v isto smer,

da pa so redni oni, ki nastajajo sicer redno, toda smer njihovega gibanja se menja, med te redne vetrove štejemo kopne, morko, gorske, dolinske in puščavske vetrove,

da so pri nas najbolj znani redni vetrovi burja, ki piha z visokih kraških planot proti

Prvi maj

Zakaj se sonce zjutraj je zbudilo in pozlatilo polja je? Zakaj veselje se je spet vrnilo in napolnilo srea je? Zakaj so travniki ozeleneli? Zakaj so ptički tak' veselo nam zapeli?

Zato, ker prišel spet je prvi maj; ta prvi maj, ki smo se zanj borili, ki borci naši zanj so kri prelili. Zdaj prišel je ta prvi maj.

Zastave plapolajo vsepovsod, po ulicah pomika se spreved. Tam spredaj godba nam koračnico igra, ves zrak je poln vzklikov od srea.

Srabočan Bronislava dijakinja

IZ DEDKOVEGA NABIRALNIKA

OBISK

Med vojno je okupator porušil postajo na Jesenicah. Z marljivim delom so zgradili naši delavci novo postajo. Pred kratkim pa smo tudi mi šli na Jesenice, da si ogledamo to postajo.

Postajo nam je razkazal prijazen železničar. Vodil nas je skozi različne prostore. Ogledali smo si čakalnico, brzojavni aparat, najmodernejši pisalni stroj — teleprinter. Na tem stroju je pisal železniški uslužbenec v Ljubljani, tipke pa so na Jesenicah same udarjale in pisale sporočila. Ogledali smo si tudi centralno kurjavo, katera ogreva vse poslopje. Pozimi, ko bo na strehi veliko snega, bodo ogreli streho in sneg se bo stopil. Nekateri moji sošolci so govorili po zvočniku. Po tem zvočniku napoveduje nameščene prihode in odhode vlakov. Pokazali so nam tudi njih šolo, kjer se učijo mladi železničarji. Videli smo tudi carinariko.

Ko smo si ogledali postajo, smo šli tudi v kurilnico. Upravnik kurilnice nam je pokazal lokomotivo in nam marsikaj zanimivega razložil. V kurilnici popravljajo pokvarjene stroje. Tam imajo tudi kovačnico, vi-

deli smo še mnogo drugih strojev. Z nami so bili vsi zelo prijazni. Ta poučni izlet je bil zelo zanimiv. Vsem tovarišem železničarjem se lepo zahvaljujemo.

učenci 4. razreda osnovne šole Bled

TROBENTICA IN ZVONČEK

Ob robu gozda je rastele majhni jasi zvonček. Nekega dne je pokukal iz zemlje videl je da je še sneg in se skrilo. Čez nekaj dni se je sneg raztopil in je nastopilo lepo sončno vreme. Zvonček je prikukal na dan.

Videl je okoli sebe mnogo novega in lepega. Samo trobentica pod sosednjim grmom je še spala. Zvonček si je mislil: »Če kaj zaspanka, takoj bo vstala!« in je pozvonil. Trobentica se je zbudila in rekla zvončku: »Zakaj si me zbudil, pusti me, da še malo poležim.« Zvonček pa je ni ubogal, zvonil je še bolj in rekel: »Trobentica, poglej kako lepo je zunaj, vse tvoje sestrice so se že prebudile, vstani še ti.« Trobentica je odprla cvet in spregovorila: »Saj je že res prava pomlad, hvala ti, da si me poklical, če ne bi bilo tebe, bi gotovo še spala.« Zvončku je bilo nerodno, ker se mu je trobentica tako zahvaljevala, dejal je: »Trobentica zaigrava, zapojva in veseliva se pomladi.«

Janez Lavrenčič 3. razred osn. šole Planina-Kranj

V ELEKTRARNI

V Kranju sta dve elektrarni. Včeraj smo si ogledali elektrarno Savo. Tu smo videli razne stroje in tudi vzbujalni stroj. Ogledali smo si tudi veliko ploščo s številci. Kako to deluje in kako je to povezano med seboj nam je razložil neki delavec. Ko smo šli domov, smo se mu lepo zahvalili. On pa nam je odgovoril: »Prosim!«

Helena Dražak 2. č razred

Igrica

No, kako je bilo s prvo igrico, ki smo jo objavili v zadnji številki, menda kar dobro, kaj? Kar videl sem vas, kako se podite po dvoriščih in nekje vasjo. Kaj pa doma, je prišel kdo v zadrego — mislim pa, da ni bilo hudo. No, danes pa zopet nekaj novega, dobro preberite.

IGRA Z ZOGO

Baretko, čepico, klobuko... položite v ravno vrsto na tla. Izberite nekoga, ki naj iz določene razdalje vrže kos lesa, žogo, kamenček ali nekaj podobnega v nastavljeni pokrivali. Tisti, v čigar pokrivalo je žoga padla, ali se samo dotaknila, plane k pokrivalu in zakliče: »Stoj!« Ostali, ki so se razbežali že preje, obstanejo in se ne ganejo. Oni z žogo mora sedaj nekoga zadel, razumljivo je, da bo meril najbližjega. Če se mu posreči, da je nekoga zadel, potem polože zadetemu v njegov pokrivalo kamenček. Če pa je zgrešil, je sam kaznovan s kamenčkom. Igrica se nadaljuje, meče oni, ki je bil zadet! Kdo ima tri kamenčke v pokrivalu, mora iz igre, poslednji je zmagovalec.

NA POLJANI

In zvečer so z lampjončki letale kresnice, v gradu pa so priredili bučne veselice.

Čriček solo je prepeval, miška je plesala, polček pa je v kotu dremal, luna se smejala.

Je na odru nastopila tista sitna oša, ki za prazen nič je jezna, tanka vsa in bosa.

Iz kristalnih čaš so pili sladko vsi medicco, z zlatih krožnikov so jedli torto in potlico.

Za nameček s sladoledom vse so pogostili, v skledicah so ga srebrnih naokrog nosili.

Naposled so muzikanti živo zaigrali in z dvorjankami dvorjani prožno zaplesali.

V TRZICU

Danes dopoldan se je na strelišču z vojaško puško v Trzicu zbralo več strelcev, da počastijo dvojni praznik. Tekmovali so v troboju, SD Tržič, SD Čirče in Kranj. Kranjsko ekipo so zastopali strelci s Primskovega, Predoselj, »Save« in »Tiskanine«. Tekmovanje je bilo slabo vreme, ker je ves čas padal močan dež. Tržičani so se s svojo borbenostjo ponovno izkazali kot nepremagljiva družina ter zaslužno zmagala s 459 krogi napram ekipi iz Kranja s 374 in Čirčani 271 krogi. Najboljši rezultat kot posamezniki pa so dosegli in 150 možnih krogov: Tržič: 1. Janez Perko 108 krogov, 2. Vili Bedina 103, 3. Lado Brejc 101 krog; Kranj: 1. Štane Košnik 88 krogov, 2. Valentin Sušnik 87 in 3. Alojz Lakner 76 krogov; Čirče: 1. Ivan Stružnik 61 krogov, 2. Vinko Lapajna 59 in 3. Branko Smitk 53.

V PREDOSLJAH

so strelci v soboto zvečer pripravili veliko praznovanje združeno z ognjemotom. Udeležba

na proslavi je bila zelo velika, zlasti mladine, ki kaže vedno več zanimanja za tovrstne prireditve. Zbrani množici je o pomenu dvojnega praznika govoril sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov Maks Zadnik, pionirji iz osnovne šole so izvedli več recitacij, pevci in godbeniki strelske družine pa so zaigrali in zapeli več partizanskih pesmi.

NA VISOKEM

so strelci dne 2. maja organizirali prijateljski dvoboj z vojaško puško med strelci iz Predoselj in Visokega. Tekmovanje je motil hud veter, vendar so bili rezultati zadovoljivi. Zmagali so v dokaj napeti borbi strelci z Visokega, kajti ob tem srečanju so Predoseljani nastopili s tremi mladinci. Rezultat dvoboja: Visoko 294 napram 281 krogov. Najboljši rezultat pa so dosegli od 150 možnih krogov: Predoselje 1. Janez Balantič 80 krogov, Slavko Knapič 77 in 3. Jože Hudobivnik 63; Visoko 1. Ivo Bevc 77 krogov, 2. Anton Kisovec 67 in 3. Ivo Ropret 63.

TUDI GORENJSKI STRELCI NA PRVOMAJSKI PARADI V LJUBLJANI

Prvomajske parade v Ljubljani so se udeležili tudi gorenjski strelci. S svojim praporom sta sodelovali družini s Primskovega in Predoselj. Škoda je bilo, da udeležba ni bila še večja in da se parade niso udeležili tudi strelci ostalih družin.

Rado Čarman

V nedeljo štiri točke za Kranjčane

SLOVAN : MLADOST 2:3 (0:2)

Preteklo nedeljo je Mladost gostovala v Ljubljani. Srečala se je v borbi za točke v ljubljansko-primorski nogometni ligi z domačim Slovanom. V prvem polčasu je bilo moštvo Mladosti absoluten gospodar na igrišču in bi bil rezultat lahko še večji, če bi bili napadalec pri streljanju na gol preciznejši. V drugem polčasu sta bili enajstoričniki enakovredni, morda so imeli domačini še več od igre. Toda prednosti gostov niso mogli več nadoknaditi, ker je obramba Mladosti uspešno razdirala vse napade domačinov. Moštvo Mladosti je brez prigovora zaslužno osvojilo obe točki in se tako uvrstilo na četrtem mestu v lestvici.

TRIGLAV : GRAFIČAR 3:2 (0:1)

Težko pričakovano nogometno tekmo med ljubljanskim Grafičarjem, ki je vseskozi vodil na prvenstveni lestvici in domačim Triglavom, je preteklo nedeljo oviralo slabo vreme; razmočeno igrišče, hladno vreme in dež sta preprečila, da bi gledalci lahko prisostvovali lepi tekmi. Tako pa smo lahko videli na igrišču samo neumorno podenje za žogo, borbenost in poštvalnost in zanimive situacije pred obema goloma, katere so bile zaradi slabih vremenskih prilik še zanimivejše. Kljub temu pa je bilo to srečanje res prvenstveno in v znamenju zagrizene borbe za točke.

Premoč domačinov v prvem polčasu ni rodila pričakovanega rezultata. Celo nasprotno, osamljeni prodaji gostov so bili bolj nevarni za domačine, ki so v enem takem primeru tudi prejeli gol. V drugem polčasu se je domačinom končno le »odprlo« in so v dveh minutah zabil dva lepa gola ter prišli v vodstvo (Stular II in Čebul), kmalu nato pa je Mihelčič dosegel še tretji gol. V zadnjih krčevitih napadih je gostom uspelo doseči še en gol in rezultat tekme je ostal do konca neizpremenjen, čeprav sta imeli obe moštvi še nekaj priložnosti.

Dne 27. aprila sem v Kranju izgubila zlato zapestno uro. Poštenega najditelja prosim naj mi jo proti nagradi vrne. Zbogar Marija, Savska c. 1, Kranj.

Ugodno prodam malo mlatilnico, težki voz in bojler »Siemens« 100 l. Naslov v upravi lista.

Hiša v Boh. Bistrici, pripravna za obrt se ugodno proda. Ponudbe poslati na upravo lista pod »novejša«.

Prodam kravo 7 mes. brejo — 3 telata, Voklo 33.

Dobro ohranjen šivalni stroj Singer prodam. Kržišnik, Orebovlje 2, p. Kranj.

Prodam 2 kolesa — eno je novo italijansko, drugo že rabljeno »Puche« v dobrem stanju. Srednja vas pri Senčurju 45.

Prodam 4 do 5 m² rabljenega lesa za ostriše po ugodni ceni. Naslov v upravi.

Zamenjano je bilo športno kolo znamke »Rok« št. 16.771 s kolesom iste znamke št. 16.828. Dotičnega prosimo, da se javi na upravi lista, da dobi svoje kolo nazaj.

Sprejememo 1 polkvalificirano natakario in 1 delavko za pomoč v gospodinjstvu. Hrana in stanovanje v hiši. Nastop takoj. Pismene ponudbe »Prešernov hram«, Kranj, Titov trg 13.

Perutinarji pozor: Kmetijsko posestvo »Pšata« Vam nudi enodnevne piščance selekcionirane Rhodeisland pasme po 60 din za komad (co obrat Križ do konca valilne sezone. Piščanci so zanesljivo zdravi, ker izhajajo samo od kokoši domače vzreje, ki je pod stalnim veterinarskim nadzorstvom. Naročila pošiljajte na naslov: Kmetijsko posestvo »Pšata«, Mengeš 44.

Nudim osamelemu dobroščnemu tovarišu srednjih let stanovanje in hrano. Osamljeno dekle srednjih let. Imam nekaj zemlje, rabim pomoč. Bled-okolica. Naslov v uredništvu.

Opozarjam vsakogar, ki bi še nadalje širil neresnične govorice o meni, ki so se predvsem širile na območju Javor, da bom vsakogar za to sodniško prejel. Da to ni bilo resnično je raziskano od Okrožnega sodišča v Ljubljani št. 6104/55. To je bilo samo izmišljeno. Mrak Zdravko (Pešar), obč. ljud. odbornik, Gabrška gora.

Podpisani Zalokar Vinko, delavec iz Pšate št. 10 obžalujem ter preključem kar sem rekel Juhant Anici, iz Poženka ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

Preključ: Podpisani P. I. iz Pšenične Police 6, p. Cerklje, preključem besede zoper čast Jen-

ko Ivanke iz Brnlkov in se imenovani zahvaljujem, ker je odstopila od tožbe. Petrič Ivan.

Pisalni stroj »Adler« (starejši) v dobrem stanju ugodno prodam. Kranj, Gregorčičeva 1 — Finomehanika.

Podpisani Kosmač Jože obžalujem žaljive besede, ki sem jih govoril o Cuder Katarini iz Kranjske gore in se zahvaljujem, da je odstopila od zasebne tožbe.

Prodam hišo, vrt, čebelnjak, čebele, železni štedilnik, peč na žaganje, vse razne stvari. Naklo 25 — nad postajo. Ogled v nedeljo.

Prodam repo. Kokrica 124.

Prodam vseljivo dvosobno stanovanje v Kranju. Ponudbe poslati na upravo lista pod »gotovino«.

Ugodno prodam repo, slamo in semensko grahoro. Verbič Anton, Senčur 238.

Prodam lep bel tapetiran športni voziček beograjski model. Ogled vsak dan popoldne pri Vrtačnik, Rupa 39, Kranj.

Prodam štedilnik, nov, roštrfrel, primeren za večje gospodinjstvo ali gostilno. Naslov v upravi lista.

Prodam pisalni stroj, kuhinjsko gredenco in mizo. Naslov v upravi lista.

Prodam štiri malo rabljena okna, 14,5 m² hrastovega parketa in globok otroški voziček. Naslov v upravi lista.

Zamenjam enosobno stanovanje v Celju za dvosobno ali večje v Kranju. Janez Kleč, Kranj, Titov trg 20.

Ugodno zamenjam ca 15 arov obdelovalne zemlje za polovico manj zazidljive v Kranju. Naslov v upravi lista.

Prodam polglobek dobro ohranjen voziček. Poizve se pri »Zlati ribi«.

KINO »RADIO« JESENICE

4. maja, ameriški kavbojski film »NA APASKI MEJI«. Predstavi ob 18. in 20. uri.

Od 5. do 8. maja, amer. barvni film »DVOBOJ V DŽUNGLI«. Predstave v soboto ob 18. in 20. uri, ob 10. uri dopoldan matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

5. maja, francoski zabavni film »ŠTIRJE BREZ POSTELJE«. Predstavi ob 18. in 20. uri.

6. maja, ameriški barvni film »BEAU BRUMMELL«. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

KINO ŽIROVNICA

5. in 6. maja, ameriški kriminalni film »SKRIVNOST JEZERA OBSOJENCEV«. Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

KINO DOVJE

4. maja, ameriški barvni film »DVOBOJ V DŽUNGLI«. Predstavi ob 18. in 20. uri.

5. in 6. maja, ameriški barvni film »V VRTINC«. Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 17. in 20. uri.

KINO »SORA« SKOFJA LOKA

Od 4. do 6. maja, angleški barvni mladinski film »CAROLINA TEMNICA«.

KINO NAKLO

Od 5. do 6. maja, amer. film »VODNJAK«. Predstave v sobo-

to ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

KINO KRVAVC CERKLJE

5. maja, avstrijski film »LUC LJUBEZNI«. Predstava ob 20. uri.

Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

5. maja ob 20. uri — izven — Ivan Cankar: »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski«.

6. maja ob 16. in 20. uri — izven — gostovanje v Cerkljah pri Kranju; »Velika beseda«.

OBJAVA

Svet »Svoboda« in prosvetnih društev okraja Kranj vabi člane Svoboda, ki imajo veselje do lutkarstva, da se prijavijo v lutkarski tečaj, ki bo 26. in 27. maja v Martuljku. Stroške bo poravnal okrajni odbor SSPD skupno s prispevki občinskih Svetov Svoboda in prosvetnih društev.

Občinski SSPD naj skupno z vodstvi društev pošljejo na tečaj tovariše, ki bodo potem aktivno delali pri lutkovnih odrih v domačem kraju.

Na tečaj vabimo tudi učiteljsvo glede na to, da se bodo v prihodnosti ustanavljali taki odri tudi v osnovnih šolah.

Prijave z navedbo matičnega društva sprejema Svet Svoboda in prosvetnih društev okraja Kranj do 15. maja.

Vsem delovnim kolektivom, ustanovam in delovnim ljudem ob 1. maju borben pozdrav!

Tovarna obutev **Alka** - Duplje

Komisija za razpis mesta direktorja komunalne banke Tržič pri Občinskem ljudskem odboru Tržič razpisuje na podlagi Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov čl. 10 (Uradni list FLRJ št. 34-371/55) in v zvezi 80. člena Uredbe o bankah in hranilnicah (Uradni list FLRJ št. 4/54)

Mesto direktorja Komunalne banke Tržič

Pogoji: Dopržena ekonomska fakulteta z najmanj 3 leta bančne prakse, ali srednja ekonomska šola s 5-letno prakso v bančnih poslih oziroma dovršena srednja šola z 10-letno prakso na vodilnem mestu v banki. — Plača po uredbi.

Prošnje je poslati Komisiji za razpis mesta direktorja Komunalne banke pri Občinskem ljudskem odboru Tržič najkasneje do 10. maja 1956.

GORENJSKA PREDILNICA V ŠKOFJI LOKI PRODAJA SLEDEČA OSNOVNA SREDSTVA:

- 4 kom. el-motorje 5,2 KW, 380 V, 1425 obr/m, spojen v trikot, brez stikala, znamke »Motor« Škofja Loka — novi,
 - 5 kom. el-motorjev 3,3 KW, 380 V, 2800 obr/m, spojen v zvezdo, brez stikala, znamke »Motor« Škofja Loka — novi,
 - 1 kom. el-motor 2,2 KW, 380 V, 1400 obr/m, spojen v zvezdo, brez stikala, znamke »Motor« Škofja Loka — nov,
 - 1 kom. el-motor 6 KW, 220/380 V, 930 obr/m, spojen v trikot, brez stikala, znamke »Rade Končar« — nov,
 - 1 kom. el-motor 4 KW, 220/380 V, 1400 obr/m (na zaganjač) spojen v trikot, brez stikala, znamke Albert Eberth — malo rabljen,
 - 2 kom. el-motorja 4,2 KW, 380 V, 1425 obr/m, spojen v trikot, brez stikala, znamke »Motor« Škofja Loka — malo rabljena,
 - 1 kom. el-motor 4 KW, 380 V, 1420 obr/m, spojen v trikot, brez stikala, znamke »Skoda« — uporaben,
 - 1 kom. el-motor 2 KW, 380 V, uporaben za dvigalo, 16 obr/m-Obermoser.
 - 1 kom. el-motor 7 KW, 220/230 V, 1400 obr/m, spojen v zvezdo in trikot, brez stikala (na zaganjač) — uporaben,
 - 1 kom. smodilna naprava za sukanec od firme Benoid Gasserzeuger, Maschinenfabrik — Halle, Type S 5 — nekompletna,
 - 1 kom. šivalni stroj, znamke »Patent« — uporaben (starejša izdelave),
 - 1 kom. kopalna kad — nova,
 - 1 kom. dvovprežni voz — uporaben.
- Vsa pojasnila in podatke daje nabavni oddelek podjetja.

s. sodišča

Proti koncu preteklega leta, kakor tudi pred kratkim, se je pred Okrajnim sodiščem v Kranju zagovarjalo več predsednikov KZ, KDZ in 1 uslužbenec KZ zaradi kaznivih dejanj goljufije. Ti so namreč leta 1953 ko so nabavljali pri Kmetijskem magazinu v Ljubljani in Trgovskem podjetju OZZ Kranj elektromotorje in razne druge kmetijske stroje z regresom, navajali, da jih bodo uporabljale le KDZ in KZ, ki so bile v smislu obstoječih predpisov upravičene do regresa. Dejansko pa so te elektromotorje in kmetijske stroje prodali naprej posameznim kmetijskim gospodarstvom prav tako z regresom, do katerega pa ta gospodarstva niso bila upravičena. S takim ravnanjem je bil oškodovan zvezni proračun, iz katerega se je plačeval regres, za večje zneske.

V zagovoru so obtoženi navajali, da jim ni bilo znano, da ne bi smeli nabavljati elektromotorje in kmetijske stroje za KZ in KDZ s popustom prodajati naprej posameznim kmetijskim gospodarstvom in da od teh prodaj niso imeli nobenih osebnih koristi. Kot se je izkazalo, drža, da obdolženci niso imeli pri tem nobenih osebnih koristi, vendar pa so jim morali biti znani tozadevni predpisi, saj so bili objavljeni v Uradnem listu. Bili

so obsojeni na različne pogojne kazni, razen nekega uslužbenca Kmetijske zadruge, ki je bil obsojen na 4 mesece zavora in sicer iz razloga, ker je izvršil preddajo samovoljno, brez vednosti zadruških organov. Prav tako pa je sodišče obsojilo vse, da morajo Narodni banki povrniti vso škodo. To naj bo v resno opozorilo vsem tistim, ki se ukvarjajo z nakupom in prodajo elektromotorjev in kmetijskih strojev v kmetijstvu in ki ne upoštevajo predpisov.

I. B. iz Šmartna pri Cerkljah

je v letošnjem letu izvršil dvoje tatvin dinamomotorčkov. Tako je nekega večera v februarju t. l. v veži gostilne »Pri Gorenjcu« v Hotemozah odlomil iz nekega dvokolesa dinamomotorček v vrednosti din 5000 in si ga privoščil. Prav tako pa je že v januarju 1956 vzel z nekega dvokolesa izpred Zadrúžnega doma v Cerkljah dinamomotorček vreden približno 4000 dinarjev. Obe dejanji je na sodišču priznal, zagovarjal pa se je, da je to napravil v vinjenem stanju. Oba oškodovanca sta tudi dobila dinamomotorčke vrnjene. Sodišče ga je obsodilo na 4 mesece zavora pogojno za dobo 3 let, pri tem pa je upoštevalo, da še ni bil kaznovan, da je dejanje priznal in ker je še mlad.

Raj ima na sporedu Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 radijski dnevnik in 22. uri. Oddajo »Zeleli ste — poslušajte« ob delavnikih ob 17.15 in ob nedeljah ob 15.15 uri. Kmetijski nasveti in kmetijska univerza vsak delavnik ob 12.30 uri.

PETEK, 4. MAJA

- 11.45 Cicibanom — dober dan! (dve zgodbi Vlada Firna).
- 12.00 Slovenske narodne pesmi pojeta moški zbor »Angel Besednjak« in ženski Mariborski komorni zbor.
- 12.40 Pavel Sivice: Medžimurska in kolo.
- 13.35 Pester operni spored.
- 14.40 Zanimivosti doma in po svetu.
- 15.40 Utrinki iz literature — G. F. Weiskopf: Svet na preplihu.
- 16.00 Popoldanski simfonični koncert Jurij Gregorc: Simfonietta — Ludvig Spohr: Koncert za violino in orkester št. 8 v a-molu. Manuel de Falla: Čarovna ljubezen, baletna suita.
- 18.00 Spoznavajmo človeka.
- 18.15 Pred mikrofonom so Veseli godci.
- 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.
- 20.30 Constantin Brailoiou: Glasba narodov sveta — XI. Tuaregi.
- 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 5. MAJA

- 11.05 Za dom in žene.
- 11.15 Lahek spored izvaja Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbeka.

- 11.45 Pojte z nami, otroci!
- 14.30 Pionirski kottiček.
- 14.45 Mladinski zbori pojo.
- 15.40 Utrinki iz literature — Miodrag Protič: Rojstni dan po desetih letih.
- 16.00 Koncert po željah.
- 18.00 Okno v svet: Domovi vaške skupnosti v Zahodni Nemčiji.
- 18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skoberneta.
- 18.30 Jezikovni pogovori.
- 18.45 Mož z zlato trobento — Edi Calvert.
- 20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 6. MAJA

- 8.00 O športu in športnikih — sredi dogodkov med mariborskimi športniki.
- 8.15 Z mikrofonom pri naših pevskih zborih.
- 9.00 Otroška predstava — Miodrag Djurdjevič: Nočni dogodek.
- 10.00 Družinski pogovori.
- 11.00 Oddaja za Beneške Slovence.
- 12.00 Pogovor s poslušalci.
- 13.30 Za našo vas.
- 16.30 Naše morje (reportaža).
- 18.00 Radijska igra — Stojanovič: Mostovi na Toko-Riu.
- 20.00 Večerni operni koncert.
- 21.00 Kulturni razgledi.
- 21.15 Melodije in ritmi.

PONEDELJEK, 7. MAJA

- 11.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — a) Eva Tičak - Vajler: Zajokala stara smreka — b) Začarano kolo.
- 12.40 Pohorski fantje pojo in igrajo.

- 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Herbert Ruland: Ljudje v boju zoper Moskito.
- 14.35 Sprehod po Dunaju (dunajske melodije).
- 15.15 Partizanske pesmi in koščice.
- 15.40 Se pomnite tovariši — Karel Prušnik - Gašper: Dnevi svobode.
- 18.00 Iz naših kolektivov.
- 18.15 Tenorist Set Svanholm poje arije iz Wagnerjevih oper.
- 18.45 Poje Gorenj. vokal kvintet.
- 20.00 Mladinska oddaja.
- 22.15 Domači ansambli v plesnem ritmu.

TOREK, 8. MAJA

- 11.15 Mali dopoldanski koncert. Primož Ramovš: Concertino za klavir in godalni orkester — Marko Tajčević - Bogo Leskovic: 7 balkanskih plesov.
- 11.45 Cicibanom — dober dan! (Matej Rode: Sestanek v muzeju).
- 12.00 Igra Kmečka godba in poje vokalni kvintet »Niko Stričof«.
- 14.30 Modni kottiček.
- 15.40 Utrinki iz literature — Vasilij Grossman: Zivljenje.
- 16.00 V svetu opernih melodij.
- 18.00 Zunanje - politični feljton: Perspektive razvoja svetovnega gospodarstva.
- 18.30 Športni tednik.
- 20.00 Tedenski notranje-politični pregled.
- 20.10 Igra Vaški kvintet, pojeta Božo in Miško.
- 20.30 Radijska igra — Jože Horvat: Moj rojstni dan.
- 21.30 Igrajo godalni orkestri.
- 22.15 UKV program: V plesnem ritmu.

SREDA, 9. MAJA

- 11.05 Popevke in ritmi.
- 11.35 Radijska šola za višjo stopnjo — Herbert Ruland: Ljudje v boju zoper Moskito.

...so Novi Hebridi ognjeniški otoki s 14.762 kvadratnih kilometrov površine in 50.000 prebivalcev. Tam pridelujejo sladkorni trs, banane, kavo ipd. Glavno mesto je Port Villa. Otoki so od leta 1906 britansko-francoski kondominij, kar pomeni, da so otoki tudi pod oblastjo Francozov in Angležev.

...je polž izredno močna žival. Na vozčku lahko pelje 200-krat težji tovor kot pa je sam težak. Četrtilski uteži ni prehuda obremenitev na njegovi hišici, ki tehta komaj 20 gramov.

...ima Jugoslavija v Evropi najboljša ležišča kroma.

...je po vojni v Jugoslaviji zgrajenih 1300 modernih mostov.

...živi v Jugoslaviji nad 14 vrst ovac?

...zamahne muha s krili tudi do 20.000 krat v minuti?

Kdor se ukvarja z zvedoslovjem, ve, da nosijo nekateri planetoidi imena naših pokrajin. Eden izmed njih se imenuje Hrvatska, drugi Istra in tretji Jadran. Malokomu pa je znano, da je leta 1954 Mednarodni center za planetoide osvojil naš predlog, da se planetoid, ki ga je odkril leta 1936 srbski astronom Milorad Protić, imenuje Srbija.

Pa poglejmo, kako je prišlo do tega odkritja. Astronom beograjske zvezdarnice Milorad Protić je dobil nalogo, da fotografira 15. oktobra 1936 zvečer tri že znane planetoide. Fotografiral je določen košček vsemirja. Pri tem pa je napravil napako. Napravil ni kontrolnega posnetka, kot je to pri takih delih običajno.

Drugi dan je Protić ploščo razvil. Na njej so bili vsi trije znani planetoidi. Preden pa je položil ploščo v vodo zaradi izpiranja, je opazil na njej še eno svetlo točko, ki je zelo sličila prvim trem. Ob misli, da

je odkrit nov planetoid se je kajpada vznemiril, pomislil pa je tudi na to, da je v plošči lahko tehnična napaka, kar bi ne bilo nič novega. V katalogu znanih planetoidov ni našel nobenega, ki bi se ta večer moral nahajati na tem mestu v vsemirju. Kontrolnega posnetka pa ni imel.

Se isti večer je napravil ponoven posnetek. Po razvilu posnetka je svetla točka zopet bila na plošči, le da se je premaknila nekoliko proti jugozapadu. Protić ni več dvomil. Bil je prepričan, da je odkril nov planetoid.

Uprava zvezdarnice v Beogradu je o tem odkritju obvestila Mednarodno centralo za planetoide v Berlinu, da bi odkritje zabeležila in označila planetoid.

Milorad Protić pa bi bil skoraj ob svoje odkritje. Astronomka Algier je na observatoriju v Nizi isto noč kot Protić poslala na ploščo prav ono področje v vsemirju in pri tem tudi odkrila planetoid. Na podlagi poročil

obeh astronomov pa so dognali, da ga je Protić odkril 29 minut prej kot Algierjeva.

S tem pa delo na odkritju še ni bilo končano. Novi planetoid je bilo treba še nadalje opazovati in zbrati zanj celo vrsto podatkov, s pomočjo katerih so dognali pot, ki jo planetoid opiše okoli sonca. Opiše jo v e-ipsi, katere daljši premer meri okrog 445.5 milijonov km in je relativno zelo oddaljen od naše zemlje.

Kaj se dogaja na mesecu

Do nedavnega je prevladovalo mnenje, da je površina meseca od nekdaj ista, nespremenljiva in da se na mesecu nič ne dogaja. Pred kratkim pa so astronomi opazili v žrelu Vendelinus dve večji razpoki, katerih nekdaj ni bilo. To odkritje je vzbudilo med učenjaki precejšnje zanimanje za spremembe na površini meseca, o katerih do zdaj nismo vedeli ničesar.

Ze pred tem odkritjem je leta 1891 opazil neki astronom v žrelu Vendelinus razpoko v smeri od juga proti severu. Ta razpoka pa je kasneje brez vsakega sledu izginila. Odkritje je niso mogli niti lansko leto, čeprav so jo iskali z najpopolnejšim teleskopom.

Vse to pa prepričuje astronome, da se na površini meseca v resnici nekaj dogaja. Kaj, je za sedaj še uganka. Z znanstvenim raziskavanjem žrela Vendelinus v različnih observatorijih pa upajo učenjaki, da bodo prišli stvari do dna in dognali, kakšne sile delujejo na površini našega vesoljskega spremljevalca — meseca.

UMETNOST IN PRAKTICNOST

Kanadska Nacionalna galerija je kupila Lichtensteinove štiri dragocene oljnathe podobe za 850.000 dolarjev. Zaradi tega nakupa se je razvnela v kanadski skupščini žolčna razprava. Nasprotniki slikarske umetnosti so govorili, da bi za ta denar lahko kupili na primer 6000 pitanih volov. Nazadnje je skupščina s skromno večino le odobrila kredit in je tako omogočila, da se je kanadska Nacionalna galerija obogatila za eno Rubensovo in tri druge dragocene umetniške podobe.

ZMRZNJENE ROZE

▼ Zenevi praznujejo vsako leto junija »Teden rož«. Letos bodo morali praznovanje odpovedati, ker je februarja zmrznilo tri četrtine čez zimo sicer še kar dobro zavarovanih cvetličnih nasadov. Mesto bo utrpelo zaradi tega precejšnje škode, ker so prihajali praznovati »Teden rož« številni domači in tudi tuji gostje.

NOVE GRABLJE

Novo zložljive grablje, montirane na traktorsko ogrodje, bodo med najbolj zanimivimi novostmi, ki jih bodo lahko videli gledalci na svetovnem tekmovanju v oranju letos oktobra v oxfordski okolici.

Grablje, ki jih je izdelala neka britanska tovarna kmetijskih strojev, so dobro prestale sto ur trajajoče poskusno delo v Britanskem kmetijskem inštitutu. Grablje imajo polkrožne ploščice, prikovane na gibljivo ogrodje. Siroke so v celoti 4,8 m, zložijo pa jih lahko en sam človek.

VINO IZBOLJŠUJE OKUS

Rimski radio je pred kratkim poročal, da se je vrnila iz New Yorka Fernanda Grave, predsednica Mednarodnega kluba kuharic, ki je v ZDA proučevala značilne ameriške jedi in propagirala evropsko kuhinjo. Novinarjem je povedala, da imajo Američani samo troje jedi, ki bi jih bilo vredno uvesti v evropskih deželah, sicer pa imajo Američani slabo navado, da pijejo med jedjo mleko ali vodo, kar kvari okus. Nasprotno pa po njenem mnenju vino izboljšuje okus jedi. Torej se bodo morali Američani tega še naučiti...

Panamski prekop - prvi čudež novega sveta

Zgodovina našteva sedem antičnih čudežev. Če pa bi hoteli med stvaritvami modernega človeka poiskati sedem sodobnih, bi na prvo mesto morali postaviti Panamski prekop.

Ce vas bo kdaj pot popeljala v Azijo v zahodni smeri, boste gotovo spoznali to čudežno delo moderne gradbene tehnike. Mornarji prejšnjih stoletij bi znali ta prekop bolj spoštovati kot mi, saj bi si prištedili marsikatero težavo in nevšečnost, če bi jim ne bilo treba jadrati vzdolž obal Južne Amerike, da bi iz Atlantskega oceana pripluli v Tih Ocean.

Kje leži Panamski prekop, zna povedati vsak prvošolec. Panam-

ski prekop seka ozek pas čvrste zemlje, ki veže ameriški kontinent med Severno in Južno Ameriko. Po gospodarski važnosti je Panamski prekop enakovreden Sueškemu, toda grajen je bil čisto drugače, pa tudi promet po njem se odvija na poseben način. Sueški prekop je res le prekop, pa čeprav skozi puščavska tla. Panamski pa je nekakša vodna serpentina, kot na primer cesta čez planinsko sedlo.

Ladje, ki vozijo iz Atlantika v Tih ocean, morajo dobesedno pluti čez hribe po 82 km dolgi poti. Graditelji so premagali višino s tem, da so zgradili nekaj velikih zapornic, v katerih se dviga voda z ladjami vred pri »plovbi« navzgor, ali pa vodo spraznujejo, pri »plovbi« navzdol. Za eno ladjo, ki pluje po tem prekopu, morajo pretočiti 200 milijonov litrov vode. S to vodo zalaga napravo reka Rio Chagres, ki so jo zajezili v 422 ploskovnih kilometrov veliko jezero.

Pregrade delijo veličanska železna vrata, ki jih je na vsej dolžini prekopa 46. Siroka so 40 metrov, visoka od 14 do 15 metrov, debela pa dva metra. Za ta vrata so porabili 60.000 ton železa, koliko materiala pa so vgradili v beton za te ogromne bazene, v katerih plavajo ladje kot čolni v ribnikih, si pa sploh težko predstavljamo.

Za začetno pregrado so morali v živo skalo vklesati 13 km dolgo in 26 metrov globoko korito, pri tem pa odstraniti tudi 125 metrov visok skalnat hrib. Izgradnja prekopa je stala 360 milijonov dolarjev.

Kljub temu, da se danes potniki ustavljajo pod Keopsovo piramido v Egiptu, ki je bila pred 3000 leti ti zgrajena s primitivnimi sredstvi in je visoka 146 metrov, vanjo pa vgrajeno nad dva in pol milijona kubičnih metrov kamena in velja ta zgodovinski spomenik za prvega od sedmih antičnih čud, je Panamski prekop dandanes tudi dostojen tekmeč graditeljev pred tisočletji, vsej razpoložljivi mehanizaciji navkljub.

Kljub temu, da se danes potniki ustavljajo pod Keopsovo piramido v Egiptu, ki je bila pred 3000 leti ti zgrajena s primitivnimi sredstvi in je visoka 146 metrov, vanjo pa vgrajeno nad dva in pol milijona kubičnih metrov kamena in velja ta zgodovinski spomenik za prvega od sedmih antičnih čud, je Panamski prekop dandanes tudi dostojen tekmeč graditeljev pred tisočletji, vsej razpoložljivi mehanizaciji navkljub.

V zgornjem delu Tuhinske doline je vzbudila veliko senzacijo cest, da so v Cešnjicah pod Menino izkopali »sace«. V hiši pri Kapsu, ki stoji sredi vasi, je domači sin kopal v kleti, da bi namestil pregrado. Ob zidu je pod udarcem rovnice nankrat zaženketalo in na tla so se vsuli kovanci. Vzklík presenečenja je privabil otroke iz soseske. Vsi so grabili po kovancih, si polnili žepce in žvenketali z njimi. Ko so si jih ogledali pri svetlobi, so se čudili. Nikoli še niso videli takega denarja. Največ je bilo srebrnikov, ki jih je že pokrivala patina, precej pa je bilo tudi zlatnikov. Nekateri so bili manjši, drugi pa večji, oboji s napisom Mathias Corvinus. To

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Zaklad se izkopal

je legendarni kralj Matjaž, ki je vladal od 1458—1490 in je za nekaj let priključil svojemu kraljestvu tudi dele Stajerske. Kdo je pred več kot 400 leti zakopal denar v zemljo, je seveda skrivnost, ki bo ostala nepojasnjena. Denar je neznanec dal v usnjato vrečico, ki pa je zdaj že preperela, in jo zavezal v lovec. Kapsovi so 2 kg sre-

brnikov in nekaj zlatnikov poudil v odkup Narodnemu muzeju v Ljubljani in so prejeli zanje čedno vsoto. Kovanci so za tedanje razmere predstavljali znatno premoženje, kažejo pa na živahne trgovske stike med različnimi pokrajinami, saj so srebrniki madžarskega, avstrijskega in benečanskega izvora. Z.

Koliko zlata je v zemeljski skorji?

Po cenitvi geologov, ki so proučevali ležišča zlata v zemeljski skorji do globine 300 m, je v njej 4470 milj. ton zlata. Spričo sedanjih sredstev za mehanizacijo pa bi ga lahko dvignili iz zemlje samo enajst tisočink, da bi se ta trud splačal. Razen v zemeljski skorji pa je zlato tudi v morski vodi. V vseh morjih ga je kakih 27 milijonov ton. Pa tudi tega zlata glede na tehnična sredstva in ekonomičnost človeštvo ne more izkoriščati.

Koliko mleka naj spijemo dnevno?

Mleko je zelo važno hranilo v vsakdanji prehrani in je našemu organizmu neobhodno potrebno, ker vsebuje maščobo, beljakovine, kalcij in vitamini. Marsikdo pa mleko ne pije rad in kdor ga ni vajen, naj ga začne piti sprva le manjše količine, ki jih postopoma veča. Dobro je tudi, da začne piti kislo mleko, jogurt, je naj sku-to, smetano in maslo. Človeku pa so v različnih dobah potrebne različne količine mleka. Tako naj otrok od 2. do 4. leta popije dnevno 750 gramov mleka, od 4. do 12. leta starost 600 gramov dnevno, od 12. do 15. leta 500 gramov, medtem ko se za odrasle zmanjša ta obrok tudi na 350 gramov dnevno. Več mleka — 750 gramov dnevno — morajo uživati noseče žene, doječe pa 1 liter dnevno.

JOSIP JURČIČ JURIJ KOZJAK PREDRIL: PARISAL SLOVENSKI JANIČAR FRANEK BRATKOVIC M. Bahista

29 Preteče zopet mesec dni. Nekega dne se oglasi na gradu Kozjak krošnjar, ki je vsakovrstno drobno robo prodajal od grada do grada, od hiše do hiše, pri tem pa prenašal novice kakor vsi kramarji. Ni trajalo dolgo, da je bila vsa služinčad zbrana na grajskem dvorišču okrog kramarja.

30 Družina izbira in izbira, kupuje in plačuje. Gredoč pa jim krošnjar razlaga novice. Pripoveduje, da je vojska pred Celjem, v kateri je tudi grajski gospod Marko, pregnala sovražne čete Vitovčeve, in da se graščak kmalu povrne nazaj. Ta novica je veliko veselja zbudila, ko so se pa domislili, da gospod ljubljenež sina našel ne bode, ko se vrne, utihnilo je vse.

31 Krošnjar pobere svojo zbravo v visoki tovornik in že se poslovi, kar se spomni, da mora z gospodom Petrom govoriti. Peter pride in škilavo pogleda krošnjarja. Marsikoga je skrbelo, kaj li bode povedal tujec gospodu na skrivaj, ali že na Petrov pogled se odmaknejo vsi. „Kaj hočete“, vpraša Peter krošnjarja osorno.

32 „Doli v dolu v hosti sem srečal cigana. Ta mi je naročil, naj vam povem, da pride drevo dol pod skalo.“ To sporočilo je Petra popolnoma spreminilo. Sama vljudnost ga je bila. Naglo poseže v žep in stisne možu dva zlata v roko, roté ga, naj ne spregovori nikomur nič o tem; kajti posnel je iz prodajalčevega govora, da ga kliče Samol.